

2015

PILAR 3

PILAR 3

Offentliggjøring av
finansiell informasjon
etter
kapitalkravforskriften

2015

Innholdsfortegnelse

1	<i>Innledning</i>	3
2	<i>Kapitaldekning</i>	3
	Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital	3
	Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	4
	Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon	4
	Kapitaldekningsregelverket	5
	Pilar 1- regulatorisk krav til kapital	5
	Pilar 1 og 2- Nytt regelverk som gjelder fra 2016	5
3	<i>Risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 BV</i>	6
	Elementer i risiko- og kapitalstyringen	7
4	<i>Informasjon om risikogruppene</i>	10
	Kredittrisiko	11
	Markedsrisiko	18
	Operasjonell risiko	21
	Likviditetsrisiko	22
	Eierrisiko	25
5	<i>Beregnet økonomisk kapital – Pilar 2</i>	26
6	<i>Regulatorisk kapitaldekning - Pilar 1</i>	27
	SpareBank 1 BV soliditetsmål	29
	Leverage ratio (LR) – uvektet kjernekapitalandel	29
7	<i>Sammenligning av regulatorisk og beregnet økonomisk kapitalbehov</i>	29
Vedlegg 1	Skjema for offentliggjøring av sammensetning av ansvarlig kapital for perioden 2014-2017	
Vedlegg 2	Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for avtaleinstrumenter	

1 INNLEDNING

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i SpareBank1 BV, i samsvar med de krav som stilles i kapitalkravsforskriftens kapittel 45 om offentliggjøring av finansiell informasjon.

SpareBank1 BV vektlegger dialog med ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og transparens er sentralt.

Formålet med dokumentet er å presentere finansiell informasjon som bidrar til at markedsaktørene er bedre i stand til å vurdere:

- Bankens risikonivå
- Etablert styring og kontroll av de ulike risikoartene
- Soliditet og kapitalbehovsvurderinger

Som hovedregel oppdateres dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer med betydning for vurdering av konsernets finansielle stilling vil dokumentet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om kapitaldekningen og minimumskrav til ansvarlig kapital er tilgjengelig i SpareBank1 BVs kvartalsrapporter.

Utover den informasjon som er tilgjengelig i dette dokumentet vises det til konsernets hjemmesider www.s1bv.no under fanene Om oss/Investor og tema kapitaldekning.

2 KAPITALDEKNING

Kapitaldekningsregelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger hvor formålet er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

PILAR 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

PILAR 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

PILAR 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital

Kapitalkravsreglene Pilar 1 etter gjeldende regelverk innebærer et krav om minimum 8 % ¹⁾ + spesifikke krav til buffere. Kapitalkravet beregnes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlige kapital og risikovektede eiendeler:

Kjernekapital + Tilleggskapital

Kredittrisiko + Markedsrisiko + Operasjonell risiko

$> 8 \%^{1)}$ + bufferkrav

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som bankene kan velge mellom for å beregne kapitalkravet. De ulike metodene er illustrert i figuren nedenfor:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standard metoden	Standard metoden	Basis metoden
Grunnleggende IRB-metode ²⁾	Interne målemetoder ²⁾	Sjablongmetoden
Avansert IRB-metode ²⁾		AMA-metoden ²⁾

¹⁾ Se nærmere om krav til kapital under overskriften Kapitaldekningsregelverket nedenfor

²⁾ Metodene krever godkjenning fra Finanstilsynet.

For banker som er godkjent til å benytte interne målemetoder, "Internal Rating Based Approach" (IRB) for beregning av kredittrisiko, innebærer dette at lovbestemte minimumskrav til kapitaldekning for kredittrisiko vil være basert på bankens egne interne risikomodeller. SpareBank1 BV benytter "Standard metode" etter Basel II for beregning av kapitalkravet for kredittrisiko og markedsrisiko samt "Basis metode" for beregning av operasjonell risiko. Standard metoden som benyttes for å beregne kapitalkrav etter Pilar 1 reflekterer underliggende risiko ved ulik vektning av ulike risikogrupper. Metoden reflekterer allikevel i mindre grad enn interne modeller/IRB-metode den antatt reelle risikoen i kredittporteføljen.

Arbeidet med å profesjonalisere bankens kredittgivningsprosesser for å tilfredsstille Finanstilsynets krav til anvendelse av modeller og helhetlig risikostyring har vært intensivert de siste årene. SpareBank1 BV sendte i mai 2015 søknad om bruk av avansert IRB-metode ved beregning av konsernets regulatoriske kapitalbehov. Søknaden er under behandling hos Finanstilsynet. Pilar 3 rapporteringen vil utvides med informasjon om kredittporteføljen under IRBA-regimet første rapportering etter at en eventuell tiltalelse er gitt.

Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Det er et krav at alle finansinstitusjoner skal ha en prosess for å internt vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil og en strategi for å vedlikeholde forsvarlig kapitalnivå. I Finanstilsynets rundskriv nr. 9/2015 er prinsipper og metoder for "Internal Capital Assessment Process" (ICAAP) prosessen ytterligere tydeliggjort. Tilsynsmyndighetene vil overvåke og evaluere institusjonens interne vurderinger av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav (SREP). Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tiltak om de ikke er tilfreds med foretakets interne kapitalvurderingsprosess. Finanstilsynets SREP-vurderinger vil kunne stille foretaksspesifikke krav til kapitalnivå, nivå på likviditetsnøkkeltall eller finansieringsstruktur. I enkelte tilfeller vil det også være aktuelt for Finanstilsynet å be foretaket om å redusere risikoeksponeringen eller gjennomføre andre risikoreducerende tiltak, herunder endre policyer, rammer og gjennomføre forbedring i styring og kontroll.

Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar 3 er å supplere minimumskravene i Pilar 1 og den utvidede tilsynsmessige oppfølging i Pilar 2 med offentliggjøring av informasjon knyttet til risiko- og kapitalbehovsvurderinger. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering, samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig når institusjonene kan benytte egne metoder og modeller for å beregne både kapitalbehov og kapitalkrav.

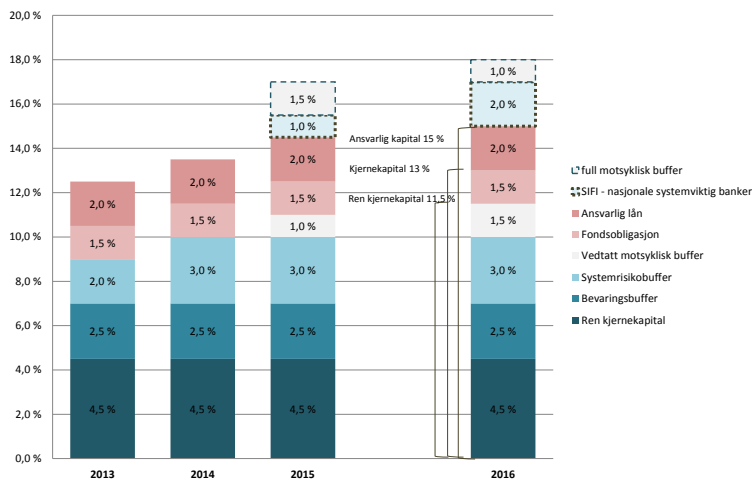
Informasjonskravene innebærer at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur, risikostyringssystem, rapporteringskanaler samt hvordan risikokontrollen er bygget opp og organisert. Videre er det gitt detaljerte krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger av hvilke beregningsmetoder institusjonen benytter i Pilar 1.

Dette dokumentet har sammen med konsernets års- og kvartalsrapporter til hensikt å oppfylle kravene til offentliggjøring av informasjon i henhold til gjeldende regelverk.

Kapitaldekningsregelverket

Pilar 1- regulatorisk krav til kapital

Pilar 1 omhandler minstekrav til regulatorisk kapitaldekning. Figuren nedenfor skisserer innfasingen av regulatoriske kapitalkrav i Pilar 1.

Regulatorisk minimumskrav, bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk buffer er gjeldende for alle norske banker, mens bufferen for systemviktige banker er gjeldende for banker som defineres som nasjonalt systemviktige banker. SpareBank 1 BV er ikke definert som systemviktig. Motsyklisk kapitalbuffer er vedtatt endret fra 1 % til 1,5 % fra 1. juli 2016. Nivået på motsyklisk bufferkravet vil myndighetene justere i forhold til hvilken konjunktursyklus norsk økonomi er i. Regelverket er bygget slik at myndighetene kan variere dette bufferkravet som skal dekkes innenfor ren kjernekapital i intervallet 0 - 2,5 %. Finansdepartementet vurderer kvartalsmessig nivået etter anbefaling fra Norges Bank. Fra 1. juli 2016 utgjør myndighetskrav til Pilar 1 inkl bufferkrav for en ikke systemviktig bank 11,5 % i ren kjernekapital, 13% kjernekapital og 15 % i ansvarlig kapital.

Pilar 1 og 2- Nytt regelverk som gjelder fra 2016

Pilar 2 tillegg:

I tråd med Finanstilsynets rundskriv 9/15 skal banker til enhver tid ha ren kjernekapital som dekker Pilar II-tillegget. Kravet gjøres gjeldende fra 01.01.2016 og er individuelt for den enkelte bank.

Pilar II-tillegget estimeres for det enkelte år ut i fra den enkelte banks internt beregnede kapitalbehov sett opp mot beregningsgrunnlaget. Finanstilsynet vil gjennom sin SERP-vurdering gi tilbakemelding om vurdering av ICAAP- prosess og nivå på Pilar 2 tillegget. Første tilbakemelding vil konsernet motta fra Finanstilsynet i løpet av 2016.

Konsernet har utarbeidet kapitalbehovsberegninger for perioden 2016-2020. SpareBank 1 BV oppfyller i prognoseperioden regulatoriske krav til ren kjernekapital inklusiv motsyklisk buffer og Pilar II-tillegget estimert av banken. Det gjøres i den forbindelse oppmerksom på at denne type beregninger alltid vil være beheftet med usikkerhet og at usikkerheten øker når en beveger seg langt ut i tidshorisonen.

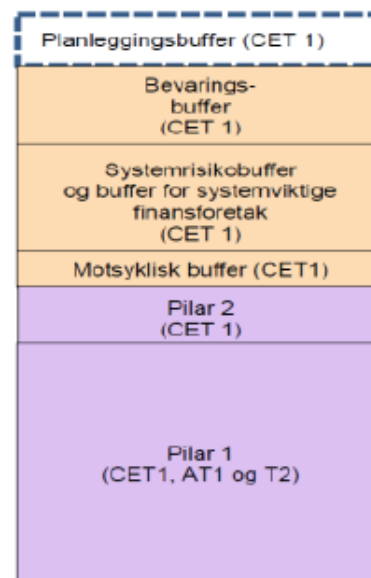
Planleggingsbuffer:

Krav til planleggingsbuffer måles opp mot resultatet av et scenario i alvorlig økonomisk tilbakeslag som varer i minst 3 år.

Dersom beregnet ren kjernekapital i scenarioet alvorlig tilbakeslag faller med mer enn 2,5 %-poeng vil konsernet få krav fra myndighetene om en planleggingsbuffer. Banken har i ICAAP for 2016 gjennomført stresstest som simulerer et alvorlig økonomisk tilbakeslag som vi vurderer som strengt og realistisk. Ren kjernekapital faller i disse beregningene ikke utover 2,5 %-poeng. Beregningene er beheftet med usikkerhet spesielt da det ikke er fullt ut kjent hvilke parametere Finanstilsynet vil legge til grunn i sine stresstester.

Forholdsmessig konsolidering:

Finansforetaksloven §17 – 13 2. ledd pålegger SpareBank 1 BV forholdsmessig konsolidering av eierandeler i finansforetak i SpareBank 1 Alliansen, for kapitaldekningsformål fra og med 01.01.2018. Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet om forholdsmessig konsolidering av eierandeler på mindre enn 10 prosent i andre foretak enn kredittforetak. Foreløpige beregninger av effekten av nytt regelverk er inntatt i interne kapitalprognoser. Beregningene er fortsatt beheftet med usikkerhet.

Figuren viser krav til ren kjernekapital inkl. Pilar 2 tillegg og planleggingsbuffer.

3 RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 BV

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 BV bruker betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis i Norge. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 BV skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Dette oppnås gjennom:

- En tydelig bedriftskultur som kjennetegnes av høy etisk standard og høy bevissthet om risikostyring.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Målrettet og kostnadseffektiv drift, som er i samsvar med og støtter konsernets mål.
- Å tilstrebe optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi og strategiske måltall på kapitalsiden.
- I størst mulig grad å forebygge at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.

Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For SpareBank1 BV er kapitaldekning og soliditet sentrale styringsparametere. I styring av kapital skal det søkes en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi og strategiske måltall både på avkastnings- og soliditetssiden.

Konsernets samlede risiko fremkommer etter beregning av behovet for risikojustert kapital for de ulike risikogrupper og tar hensyn til planlagte strategiske initiativ i strategiperioden. Kapitalbehovet er vurdert i et langsiktig perspektiv og tar hensyn til usikkerhet og behov for buffer. Risikojustert kapital vil i prinsippet omfatte en tallfesting av risikoer nevnt i kapittel 4, samt eventuelle andre risikoer som ikke omfattes av denne oversikten. De tallverdiene som presenteres senere i dette dokumentet omfatter ikke alle angitte risikoer. Det fremgår eksplisitt hvilke risikoer som er tallfestet.

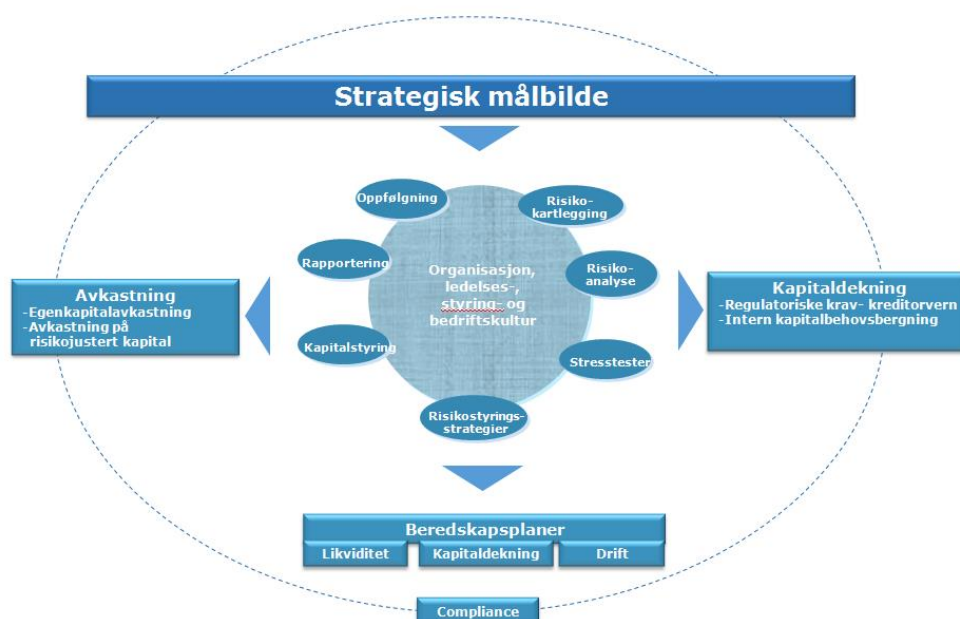
Ved beregning av risikojustert kapital for kredittrisiko benyttes statistiske modeller med konfidensnivå 99,9 %. Beregningen av risikojustert kapital for øvrige risikogrupper bygger på stresstester og kvalitative vurderinger.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er det etablert rammeverk som dekker følgende hovedelementer:

- Etisk standard, bedriftskultur og organisering
- Strategisk mål bilde
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Beredskapsplaner
- Rapportering
- Oppfølging, overvåkning
- Compliance (etterlevelse)

Sammenhengen mellom de enkelte elementene er vist i figuren nedenfor. Sammenhengene og de ulike komponentene blir nærmere beskrevet i det etterfølgende.

Figuren viser elementer i risiko- og kapitalstyringen i SpareBank1 BV.

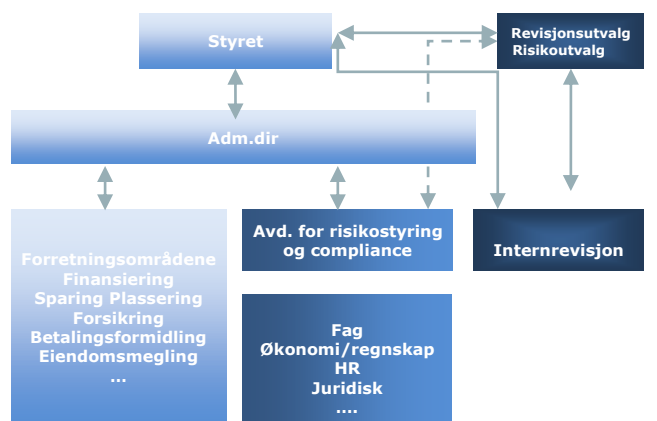
Etisk Standard, Bedriftskultur og Organisering

I helhetlig risikostyring er etisk standard og bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag og etiske holdninger. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. SpareBank 1 BV har derfor etablert tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Ledelsesfilosofi og styringsprinsipper er også avgjørende i en helhetlig risikostyring. Det blir lagt vekt på å etablere felles kultur, når det gjelder etikk, strategi, policy og forretningsforståelse. Satsning på økt kompetanse er helt avgjørende for konsernets suksess i fremtiden. Autorisasjon av alle konsernets ansatte som er knyttet til finansiell rådgivning, forsikring og eiendomsformidling har vært høyt prioritert de seneste årene.

Konsernet legger vekt på uavhengig organisering av den helhetlige risikostyringen. Ansvar for risikostyring er derfor delt mellom ulike uavhengige grupper illustrert i figuren nedenfor:

Organisering risikomiljø

- 1. Linje forsvar** Daglig styring og kontroll
- 2. Linje forsvar** Overordnet risikooppfølging og rapportering
- 3. Linje forsvar** Uavhengig bekreftelse

Styret – herunder styret risikoutvalg har ansvaret for at konsernet har en kapital situasjon som er forsvarlig ut fra risikoprofil og offentlige krav. Styret fastsetter og overvåker risiko-vilje/strategi og de overordnede styringsparameterne.

Administrerende direktør har ansvaret for at det implementeres et effektivt rammeverk for risikostyring og at dette etterleves i det daglige

1. linje forsvar

Den **enkelte forretningsenhet** skal sikre og overvåke at de etablerte rammer etterleves og sette tiltak.

2. linje forsvar

Avd. for Risikostyring og compliance har ansvar for videreutvikling, vedlikehold, måling og rapportering av konsernets risikostyring, internkontroll og etterlevelse.

3. linje forsvar

Internrevisjon er et redskap for styret og gjennomfører uavhengige vurderinger og overvåking av etablert risikostyring og internkontroll og gir en uavhengig bekreftelse til styret på at risikostyringen er robust og fungerer etter hensikten. Internrevisjonens anbefalinger til forbedringer blir løpende gjennomgått og vurdert implementert

Strategisk mål bilde

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 BV tar utgangspunkt i konsernets strategiske mål bilde slik det fremkommer av konsernstrategien frem mot 2020.

Konsernet gjennomfører årlig en revisjon av konsernets strategiplan. Dette innebærer en gjennomgang av endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen, krav fra offentlige myndigheter, endring i kundeatferd/kundebehov, kapitalbehovsvurderinger, organisering og fremtidig krav til kompetanse.

Risikokartlegging

Identifikasjon av risiko er en fremoverskuende prosess, integrert i strategiarbeidet. Prosessen dekker alle vesentlige kjente risikoer konsernet utsettes for og gjennomføres minimum årlig.

Risikoanalyse

Det gjennomføres analyser av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsakssammenhenger. Vesentlige risikoer skal etter beste estimat kvantifiseres gjennom forventet tap og behov for risikojustert kapital. Primært gjennomføres denne formen for måling av risiko innenfor kredittområdet som antas å være konsernets største enkeltrisiko. Kvantifiseringen baseres på anerkjente metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas kvalifisert og strukturert dokumentasjon av etablerte kontroll- og styringstiltak.

Stresstester og scenarioanalyser

Det gjennomføres periodiske stresstester og scenarioanalyser for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i konsernet. Analysene gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko, og tar hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

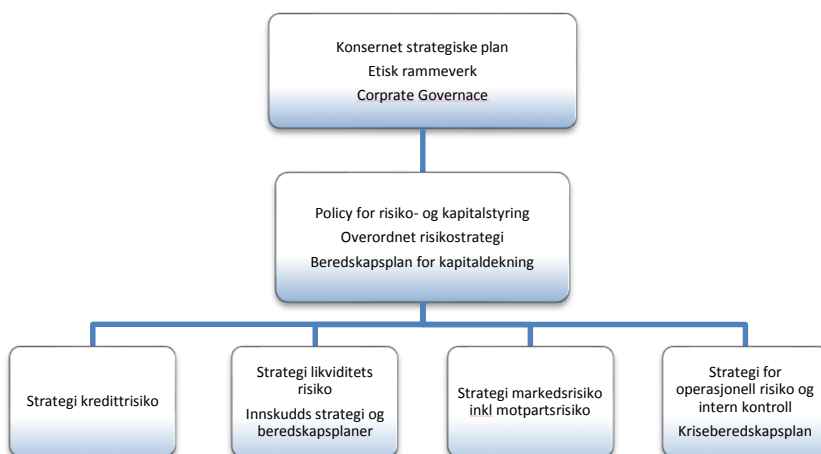
Risikostrategier og beredskapsplaner

Håndtering av risikoen skjer gjennom operativ implementering av konsernets risikostrategier. Gjennom risikostrategiene definerer styret konsernets risikoevne og risikovilje gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall for de ulike risikoområdene. Strategiene revideres og vedtas årlig av styret.

Ved fastsettelse av risikostrategier og beredskapsnivåer legges tre hovedprinsipper til grunn:

- Risikostrategiene skal gjenspeile konsernets overordnede mål og strategi.
- Risikostrategiene skal være en integrert del av konsernets operativ drift og løpende aktiviteter.
- Risikostrategiene skal gjenspeile og stå i forhold til konsernet totale risikoevne og kapasitet.

Bankenes kjernevirksomhet innebærer risiko. Virksomheten kan påføre banken uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekningen, likviditeten og driften forøvrig. SpareBank1 BV har definert beredskapsplaner for å være forberedt på å håndtere slike situasjoner.

Figuren viser oversikt over etablerte risikostrategier og beredskapsplaner i SpareBank1 BV.

Kapitalstyring, finansiell fremskriving og kapitalallokering

SpareBank1 BV skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- En effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske mål og vedtatte forretningsstrategi
- Konkurransedyktig avkastning på kapitalen
- Tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil
- Konkurransedyktige vilkår og langsiktig tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- Utnyttelse av vekstmuligheter i bankens definerte markedsområde og muligheter for å være med på eventuelle strukturelle løp som materialiserer seg innenfor et naturlig markedsområde.
- At ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad
- At kapitaldekningsgraden skal overstige regulatorisk kapitalkrav med en tilfredsstillende buffer.
- At ledelsen og styret er kjent med hvordan ulike hendelser kan påvirke resultat, kapitaldekning og likviditetssituasjonen i konsernet.

På grunnlag av det strategiske målbildet utarbeides det årlig en kapitalplan for de påfølgende fem år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til av konsernets finansielle utvikling for de kommende fem årene. Disse fremskrivingene beregnes fremskriving både i et forventet scenario og et scenario som viser en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag. Ledelsen og styret gjør en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset konsernets nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbylde.

Kapitalallokering og avkastning på risikjustert kapital er viktige strategiske måleparametere i den interne styringen av SpareBank1 BV. Dette innebærer at forretningsenhetene tildeles kapital i henhold til den beregnede risikoen ved virksomheten og at avkastningen mot beregnet kapital følges opp løpende.

Rapportering, oppfølging og overvåkning

Et viktig element i en effektiv risikostyring er overvåking av den løpende risikoeksponeringen. Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde. De skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret eller administrerende banksjef. Ved brudd på rammer har ansvarlig leder ansvar for å rapportere og sette tiltak.

Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivåer har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjon og styret.

Compliance (etterlevelse)

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover, forskrifter og interne retningslinjer, og har derfor etablert en compliance funksjon.

Effektive virkemidler for å oppnå etterlevelse i organisasjonen er:

- Et tydelig verdigrunnlag som er klart kommunisert og forstått i hele organisasjonen.
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover, forskrifter og interne retningslinjer.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover, forskrifter og interne retningslinjer.

4 INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE

Konsernet Sparebank1 BV er eksponert for en rekke ulike typer risiko. De viktigste risikoene er listet nedenfor.

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i markedsvariabler og / eller markedsbetingelser som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Likviditetsrisiko: Risiko for at konsernet ikke er i stand til å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser.

Eierrisiko: Risiko for:

- at SpareBank1 BV blir påført negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskaper.

- at SpareBank1 BV må tilføre ny egenkapital i strategisk eide selskap, enten dette skyldes ønske om vekst eller sikre videre drift som følge av negative resultater.

Eierrisiko vurderes i tilknytning til selskaper hvor SpareBank1 BV har en vesentlig eierandel og / eller vesentlig innflytelse eller selskapet er av strategisk betydning.

Forretningsmessig risiko:

Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og / eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeatferd.

Strategisk risiko: Risiko for svikt i inntjening som skyldes endringer i rammebetingelser, feilslåtte strategiske satsninger og / eller svak implementering av beslutninger eller manglende tilpasning til endringer i forretningsmessige rammebetingelser.

Omdømme risiko: Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet eller i forhold til kunder, motparter, egenkapitalbevisiere og myndigheter.

Etterlevelses (compliance) risiko:

Risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner / bøter, økonomisk tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover / forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

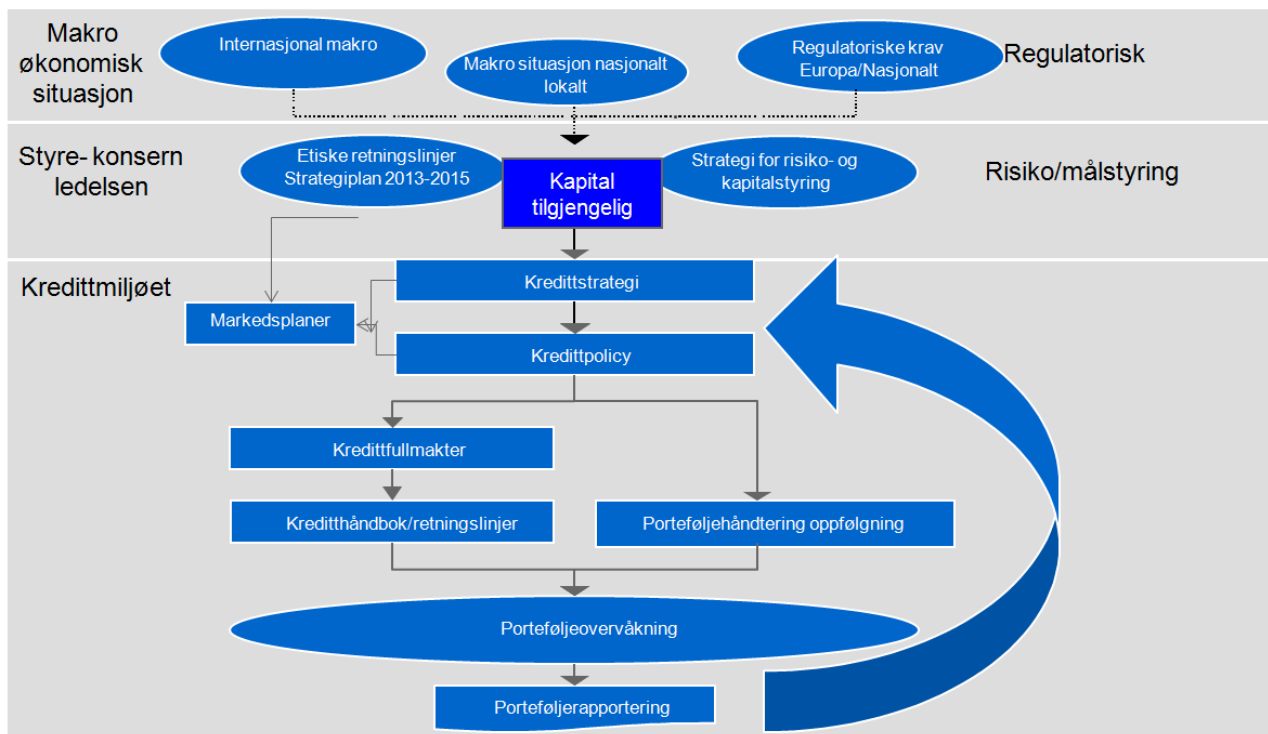
Nedenfor følger en presentasjon av de viktigste risikoområdene.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Konsentrasjonsrisiko kreditt defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon omkring store enkeltkunder, enkelte bransjer, geografiske områder, sikkerheter med samme risikoegenskaper, samt motparter i interbankoperasjoner eller handel med finansielle derivater.

Styring og kontroll

Konsernets styring av kredittrisiko inngår som en del av konsernets overordnede rammeverk for helhetlig risikostyring. Styret reviderer minimum årlig bankens kredittstrategi. Prosedyrene for kredittstyring er beskrevet i rammeverksdokumentasjon og gir føringer for virksomhetens utøvelse av kredittpolitikk innenfor vedtatt risikovilje.

Regulatoriske forhold

Kredittrisiko er en av konsernets største risikoer og banken må holde tilstrekkelig kapital til å sikre at bankens kreditorer ikke skal bli påført tap som konsekvens av eventuell realisert risiko. Denne kapitalen betegnes ofte som økonomisk kapital, uventet tap eller som risikjustert kapital. Med bakgrunn i risikoanalyser og prognoser beregnes behovet for risikjustert kapital. Internt økonomisk kapitalbehov beregnes etter modellering som beskrevet under kapittelet for risikoklassifisering.

Metode og minimumskrav til regulatorisk kapital reguleres gjennom kapitalkravsforskriften. Banken benytter standardmetoden for kredittrisiko. Konsernet har levert søknad til Finanstilsynet om bruk av interne metoder for beregning av regulatorisk kapital.

Styre - konsernledelse

Styret fastlegger bankens kredittstrategi basert på definert risikovilje og allokterer risikjustert kapital til virksomhetsområdene. Det fastsettes avkastningskrav på allokert kapital. Styret følger interne retningslinjer for god virksomhetsledelse herunder etiske retningslinjer som speiler forventede krav til atferd, god rådgivningsskikk og etterrettelighet.

Risiko og målstyring

Administrasjonen operasjonaliserer bankens kredittpolicy med årlig oppdatering og tilrettelagte systemer og prosedyrer for overvåking og rapportering av måltall og resultater. Kredittpolicyen definerer toleransegrenser, fullmaktshierarki og sikrer målrettet aktivitet. Kredittpolicy revideres årlig.

Kredittmiljøet

Saksbehandling styres etter interne retningslinjer herunder bevilgningsreglement for kredittbeslutning. Retningslinjene skal sikre etterlevelse av sentrale lover og forskrifter og gi støtte til etterlevelse av kredittpolicy. Fullmakter er delegert av styret. Styret tar aktivt del i beslutning og oppfølging av definerte saker. I kredittbehandlingen vektlegges særlig inntjening, soliditet, atferd og ledelse. Beslutningsstrukturen følger kompleksiteten i risiko. Bevilgningsreglement vurderes fortløpende, og minimum årlig.

Oppfølging av kredittrisiko rapporteres løpende både til styret, ledelsen og den enkelte avdeling. Bankens risikoklassifiseringssystem står sentralt ved fastsettelse av måltall og i tilhørende oppfølging. Overvåkingen er effektiv med periodisk oppdatering, som sikrer et godt grunnlag for

fortløpende styring etter registrerte endringer, hvor særlig utvikling i forventet tap, migrering, avkastning på allokert risikostyrt kapital og eventuelle tapsutsatte engasjementer følges. Særlig rapportering foreligger for utsatte engasjementer.

Tilrettelegging av porteføljestyringen er et kontinuerlig arbeid, hvor hensynet til effektiv drift vektlegges. Banken ønsker å unngå unødige tap, få en best mulig risikoprising og høy effektiv utnyttelse av allokert kapital.

Det er etablert en uavhengig risikorapportering til ledelsen og styret. Kvalitet i kredittmodell og anvendelse, overvåkes og forbedres også gjennom en årlig valideringsprosess.

Risikoprising

Gjennom forbedring av prismodeller og kompetansetiltak i kredittlinjen har konsernet i de seneste årene arbeidet aktivt med å optimalisere risikoprisingen.

Risikoklassifisering

Risikomodellene for PM og BM er basert på statistiske analyser (logit-regresjon) av historiske sammenhenger, med særlig vekt på inntjening, soliditet, ledelse og atferd. Modellene er under kontinuerlig videreutvikling og jevnlig validering. Siste kvantitative validering over normalscorede kunder i banken, viser en rangeringsevne på mislighold, målt med AUC, på ca. 94 % i PM og ca. 82 % i BM. Observasjonene er på nivå med SpareBank1 alliansens tall.

De viktigste parameterne i kredittmodellene er:

1. **Sannsynlighet for mislighold.** (PD) Beregnes over kundens score i forhold til forklaringsvariablene som inngår i regresjonsanalysen. PD angir sannsynligheten for at kunden går i mislighold innen ett år, og er det sentrale risikomålet. Klassifiseres etter 9 friske risikoklasser (A til I). I tillegg er det to misligholdsklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.
2. **Forventet eksponering ved mislighold.** (EAD). Bankens forventede eksponering i enkeltengasjementet gitt mislighold.
3. **Tap gitt mislighold.** (LGD). Andelen av kundens engasjement som forventes tapt gitt ett mislighold. (Lavkonjunkturstimat.) Tar hensyn til sikkerhetsverdier.
4. **Forventet tap.** (EL). Er en gjennomsnittsføretning til tap, gitt realisasjon i et lavkonjunkturmarked. Beregnes for hver enkeltkunde. Alle tap over null og opp til forventning, er å vurdere som en driftskostnad, og skal dekkes over driftsmarginen.
5. **Uventet tap.** (UL). Er en beregning av tap utover forventet tap, og som banken må holde kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke. Størrelsen på behovet for økonomisk kapital vil avhenge av porteføljens sammensetning, modellenes diskriminerende evne og valgt konfidensnivå.

Beregnet UL etter alliansen modell vurderes å være den beste tilgjengelige modelltilnærming for å beregne kapitalbehovet til dekning av bankens kredittrisiko og benyttes derfor som grunnlag for intern beregning og allokering av økonomisk kapital.

Risikoklasser

Risikoklasser på hovedgrupper. Grenser etter misligholdssannsynlighet (PD). Det er 9 friske klasser A-I, to klasser (J-K) for henholdsvis misligholdte og nedskrevne engasjementer. J klassen gjelder engasjementer med mislighold større enn kr 1.000,- over 90 dager. J og K klassen er definert med PD 100 % i tråd med definisjon i kapitalkravsforskriften vedrørende IRB modeller.

Sikkerhetsklasser

Sikkerhetsklasser på hovedgrupper. 7 klasser hvor dekning viser sikkerhetsverdi målt etter realisasjonsverdi, og viser derav tapsgrad i forhold til knyttet engasjement. Realisasjonsverdier er beregnet med utgangspunkt i standardiserte reduksjonssatser etter type sikkerhet, beregnet for realisasjon under lavkonjunktur.

Porteføljeinformasjon

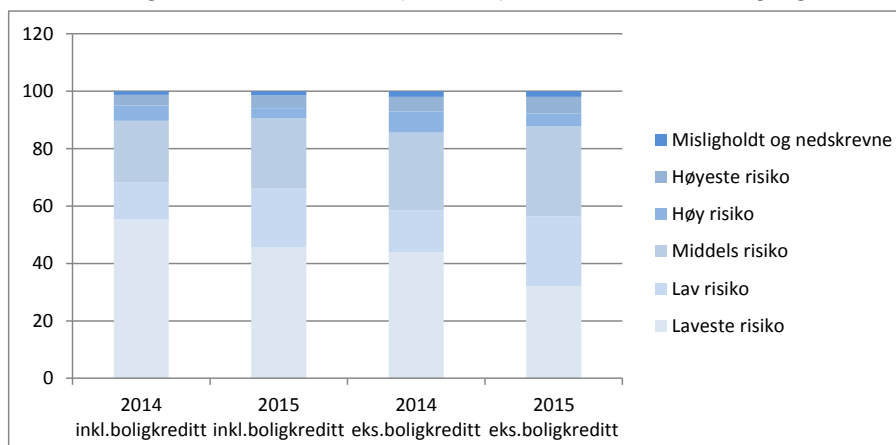
Klassifiseringen i grupper baseres på risikomatriksen hvor både risikoklassen, målt med PD, og sikkerhetsklassen, målt etter engasjementets sikkerhetsdekning inngår.

Risiko-klasse	Nedre grense	Øvre Grense
A	0,00 %	0,10 %
B	0,10 %	0,25 %
C	0,25 %	0,50 %
D	0,50 %	0,75 %
E	0,75 %	1,25 %
F	1,25 %	2,50 %
G	2,50 %	5,00 %
H	5,00 %	10,00 %
I	10,00 %	99,99 %
J	99,99 %	100,00 %
K	100,00 %	100,00 %

Sikkerhetskl.	Dekning
1	Over 120 %
2	Over 100 %
3	Over 80 %
4	Over 60 %
5	Over 40 %
6	Over 20 %
7	Inntil 20 %

Nedenstående tabeller viser utvalgte hovedtrekk ved porteføljens sammensetning og utvikling.

Figuren viser samlet utlånsvolum på kunder fordelt på risikogrupper i prosent av totalportefølje, også inkludert volum overført til Sparebank1 Boligkreditt AS.

Total portefølje har ca. 67 % av eksponeringen mot laveste og lav risikoklasse. Underliggende risikoprofil er stabil over tid. Konsernet har overført deler av boligfinansieringer til alliansens boligkreditselskap. Banken forestår den daglige forvaltning av lånene og har rett til å ta engasjementene tilbake ved eventuelt mislighold. Banken eier en forholdsmessig andel av kredittselskapet, og holder kapital for den langsiktige risikoen. Av den grunn er det i noen sammenhenger naturlig å vise sammenhenger for total forvaltet portefølje.

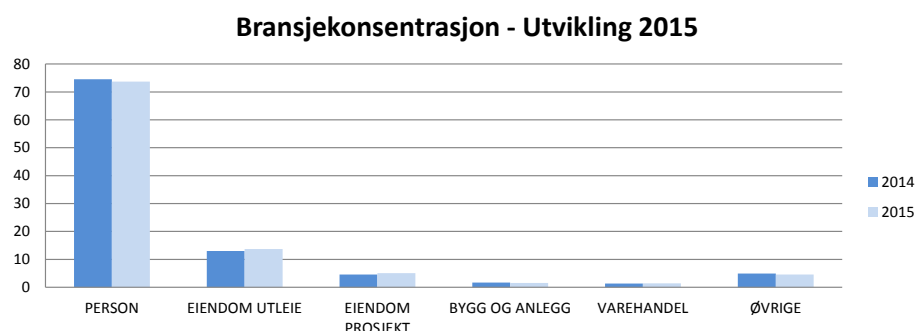
Figuren viser volum inklusiv overført volum til boligkreditselskapet på samlet utlån fordelt etter sikkerhetsdekning.

Størstedelen av porteføljens er sikret med en høy grad av kvalifisert sikkerhet. Migreringen i porteføljens fra 2014 til 2015 skyldes i all hovedsak endring i interne krav til risikofradrag på markedsverdi på etablerte sikkerheter. Modelltilpasningen er gjennomført for å gi bedre lavkonjunktoregenskaper. Rangering i klasse 1 og 2 tilsier full engasjementsdekning ved realisering (verdi på sikkerhet med fratrukket for risikofaktor er høyere enn kundens engasjement).

Fast eiendom dominerer sikkerhetsdekningen.

Figuren viser samlet utlånsvolum inklusiv overført volum til boligkredittselskapet fordelt etter marked og bransje. Porteføljen er diversifisert.

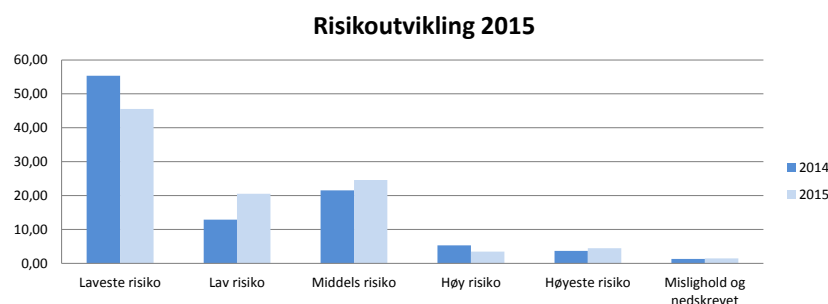
Porteføljens tyngdepunkt er utlån til personmarkedet, hvor boligfinansiering utgjør det alt vesentligste. Bedriftsmarkedet har tyngdepunktet innen utleie av fast eiendom. Eiendomssektoren er preget av langsiktige kontrakter med solide kunder. Konsernet har strategisk målsetning om å øke andelen av finansiering i bedriftsmarkedet mot andre bransjer enn næringseiendom.

I bankens interne risikomodell for økonomisk kapital, beregnes forventet tap med utgangspunkt i produktet av beregnet eksponering, misligholdssannsynlighet (PD) og forventet tapsgrad.

PD beregnes med utgangspunkt i gjennomsnittlig mislighold over en langsiktig konjunktursyklus. Modellen benyttes til kapitalallokering, i innvilgelse og oppfølging, i risikoprising, og inngår i bankens interne kapitalbehovsvurderinger (ICAAP). Per 31.12.15 var volumvektet PD målt for personmarkedet friske portefølje, risikoklasse A til I, 0,79 % av delporteføljens utlånsvolum. Forventet tap med lavkonjunkturverdier på sikkerheter for personmarkedet, i et 12 måneders perspektiv, utgjorde ca. 0,08 % av eksponeringen. Tilsvarende vektet PD og tapsforventning for kunder risikoklassifisert i bedriftsmarkedet var henholdsvis 2,30 % og 0,87 %.

Figuren viser samlet porteføljeutvikling inkl. overført volum til boligkredittselskapet fordelt på risikogrupperne.

Samlet risikoprofil er i hovedsak stabil over perioden.

Størst fall i gruppen lav risiko med moderat tilbakegang i høyeste risikoklasse. Porteføljebevegelsen tilskrives hovedsakelig modellendringer knyttet til verddivurdering av sikkerheter. Stabilt volum i misligholdte og nedskrevne.

Generelt om kredittrisiko

Utlånsvolum overført til SpareBank1 Boligkreditt AS er ikke inkludert i tabellene nedenfor.

Tabellen viser netto utlån etter justering for nedskrivning, fordelt på hovedtyper av engasjementer.

Engasjementstyper	2014	2015
Personmarked	13.527.307	12.564.945
Bedriftsmarked	6.114.253	5.785.593
Utlandet / andre	200.065	147.658
Samlet netto utlån	19.841.625	18.498.196

Porteføljens sammensetning mellom person og bedriftsmarkedet er relativt stabil. En stor del av veksten i personmarkedet overføres fortløpende til SpareBank1 Boligkreditt AS. Det kan også bli aktuelt å overføre finansiering av næringseiendom i SpareBank1 Næringskreditt AS.

Tabellen viser samlet engasjement fordelt etter marked og geografi.

Engasjementstyper Geografisk	Personmarked		Bedriftsmarked	
	2014	2015	2014	2015
Vestfold	6.767.675	7.127.483	4.139.961	4.162.945
Buskerud	4.944.447	5.272.938	1.890.774	2.016.814
Norge for øvrig	1.815.184	1.825.015	83.517	320.257
Utlandet / andre	194.500	167.524	5.565	0
Samlet netto utlån	13.721.807	14.392.960	6.119.818	6.500.017

Vestfold og Nedre Buskerud er bankens kjerneområder. Hovedtyngden av veksten er relatert til kunder i konsernets markedsområde.

Tabellen viser engasjementer fordelt etter løpetid og hovedmarkedsgrupper.

Samlet engasjement etter løpetid	Under 1 år	1- 5 år	Over 5 år	Total
Personmarkedet	598.258	2.203.270	11.591.432	14.392.960
Bedriftsmarkedet	2.672.437	1.321.186	2.506.393	6.500.017
Kredittinstitusjoner	799.000	0	2.000	801.000
Totalt 2015	4.069.695	3.524.456	14.099.825	21.693.977

Porteføljen er preget av stabile og langsiktige finansieringer.

Tabellen viser engasjementer med mislighold og nedskrivninger fordelt på bransje.

Samlet engasjementsbeløp med verdifall og forfalte engasjementer Bransje	Forfalte	Med verdifall	Total
BYGG OG ANLEGG	0	4.677	4.677
EIENDOM PROSJEKT	0	40.223	40.223
EIENDOM UTLEIE	0	270.731	270.731
FINANSIERINGS- OG FORSIKRINGSVIRKSOMHET	0	0	0
FORRETNINGSMESSIG TJENESTEYTING	0	1.151	1.151
HOTELL, RESTAURANT OG REISELIV	295	0	295
INFORMASJON OG KOMMUNIKASJONSTEKNOLOGI	46	0	46
OFFENTLIG OG SOSIAL TJENESTEYTING	1	981	981
VAREHANDEL	467	5.568	6.035
ØVRIG EIENDOM	0	0	0
PM	63.189	22.569	85.759
Øvrige	0	1.294	1.294
Total	63.998	347.195	411.193

Forfalte engasjementer gjelder misligholdte, hvor det ikke er påvist verdifall. Misligholdte engasjementer hvor verdifall er påvist og hvor engasjementet er nedskrevet, står i kolonnen med verdifall. Engasjementer som viser objektive tegn til verdifall vurderes fortløpende for eventuelt verdiendring.

Tabellen viser årets resultatførte endringer på tap etter bransje.

Verdiendringer og nedskrivninger Bransje	Engasjement Misl.og nedskrevne	Individuelle Nedskrivninger	Verdiendring Ind.nedskr.	Verdiendring Garantier	Samlet Verdiendring
Periodens tap på utlån og garantier 2014	70.482				
Lønnstakere o.l	85.759	12.193	-5.790	165	-5.625
Jordbruk og skogbruk			0	0	0
Industri og bergverv		276	276	0	276
Bygg og anlegg	4.677	2.565	379	-849	-470
Varehandel/Hotell og restaurant	6.331	4.966	-764	0	-764
Eiendomsdrift og annen forretningsmessig tjenesteyting	310.954	29.971	7.517	660	8.177
Transport og tjenesteytende næringer	1.197	215	-465	0	-465
Offentlig forvaltning			0	0	0
Utlandet og andre	2.275	49	-104	-29	-133
Endring på ikke fordelt gruppenedskrivning					5.690
Konstaterte tap og øvrige ikke fordelte endringer					9.963
Periodens tap på utlån og garantier 2015					16.649
Total	411.193	50.235	1.049	-53	53.833

2015 er preget av få hendelser og moderat tap. Grunnet tapsavsetning på garantier i forbindelse med valutaeksponeringer, har det vært noe økt volatilitet i tapsnivået.

Tabellen viser forfalte og nedskrevne eksponeringer med verdiendringer etter geografisk fordeling.

Engasjement med verdifall og mislighold	Engsjement Forfalte	Engasjement Nedskrevne	Samlet engasjement	Verdiendring	Individuell Nedskrivning
Buskerud	7.163	245.577	252.740	-146	33.049
Vestfold	42.529	94.952	137.480	-12.675	15.027
Utland	11.958	6.573	18.531	1.989	2.136
Norge for øvrig	2.348	93	2.441	-7.237	23
Totaler	63.998	347.195	411.193	-18.069	50.235

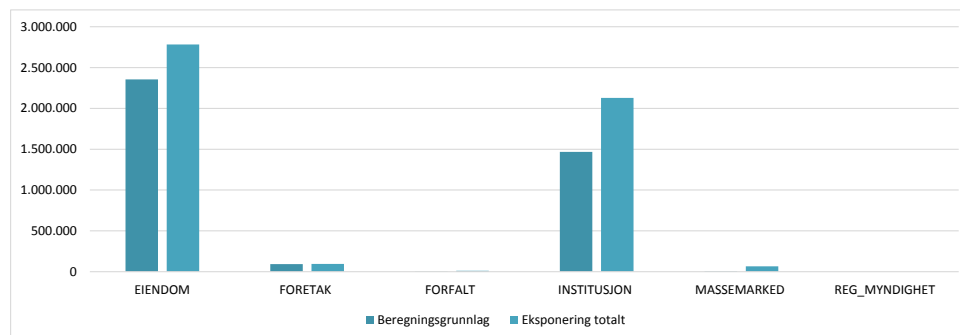
Sum nedskrivning utlån følger av individuell vurdering for verdifall. Porteføljen vurderes ikke som tapsutsatt som følge av geografiske årsaker.

Tabellen viser endringer i individuelle og gruppenedskrivninger fordelt på person- og bedriftsmarked.

Individuelle nedskrivninger	2014			2015		
	Personmarked	Bedriftsmarked	Sum 2014	Personmarked	Bedriftsmarked	Sum 2015
Individuelle nedskrivninger IB	19.900	51.847	71.747	18.893	95.015	113.908
+økn individ. På tidl.neds.	12	115	127	328	5.115	5.443
- Øvr.endr på indiv.nedskr.	-1.949	-9.896	-11.845	-1.226	-6.441	-7.667
+ nye indiv.nedskrivninger	1.386	72.235	73.621	1.711	9.258	10.969
- konst.tap i per.Tidl.nedskr.	-456	-19.286	-19.742	-1.319	-7.696	-9.015
Sum individuelle nedskrivninger UB	18.893	95.015	113.908	18.387	95.251	113.638
Gruppe nedskrivninger						
Gruppenedskrivninger IB.	23.084	51.658	74.742	23.296	51.142	74.438
+ periodens endr. i gruppenedskrivning	212	-516	-304	-1.715	7.405	5.690
Gruppenedskrivninger UB.	23.296	51.142	74.438	21.581	58.547	80.128

Nedskrivningspraksis følger utlånsforskriften. Individuelle nedskrivninger foretas etter identifikasjon av objektive bevis for inntrufne tapshendelser hvor det er påregnelig at utlånets balanseverdi har verdifall. I henhold til forskrift nedskrives det ikke for tap som følge av antatte, men ikke inntrufne og eventuelle fremtidige tapshendelser. Det nedskrives for grupper av utlån med antatt like risikoegenskaper, med tilsvarende krav til objektive bevis og inntrufne tapshendelser som for identifiserte tap, men hvor det enkelte tapsutsatte engasjement ikke er identifisert. Beregnede kontantstrømmer vurderes i sum som konservative.

Figuren og tabellen viser beregningsgrunnlaget for kapitalkrav etter standardmetoden for kreditt og eksponering i de enkelte engasjementskategorier 31.12.15.

Hovedtall på kapitalberegning etter standardmetoden for kredittisiko for utlånsporteføljen.

Kategori	Beregningsgrunnlag	Eksponering totalt	Eksp. p/balansen	Eksp. u/balansen	Antall Kunder
EIENDOM	7.301.716	15.937.309	14.710.735	1.226.573	9.264
FORETAK	2.355.876	2.784.444	1.763.867	1.020.576	352
FORFALT	91.548	94.430	82.018	12.412	149
INSTITUSJON	2.031	10.768	9.789	978	8
MASSEMARKED	1.466.310	2.127.840	1.816.530	311.309	14.600
REG_MYNDIGHET	3.200	65.000	0	65.000	3
Totalt	11.220.680	21.019.790	18.382.940	2.636.849	24.376

Kreditteksponeringen etter standardmetoden viser at boliglånporteføljen, som inngår i eiendoms-kategorien og som vektes med 35 % av eksponeringen, er den største kategorien i beregningsgrunnlaget. Foretak vektes med 100 %. Massemarkedet består hovedsakelig av resteksponering fra personmarkedet, som ikke faller inn under boligkategorien, samt mindre foretak. Massemarkedet vektes med 75 % i kapitaldeknings-sammenheng. Massemarkedet analyseres årlig og banken vurderer massemarkedet til å være stabilt og veldiversifisert.

Obligasjonsportefølje – risikoklassifisering

Sektor	Klassifisering				Markedsverdi	Pålydende	Markedsverdi
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko			
Norske boligkredittforetak		0	1.622.360	0	0	1.622.360	1.640.000
Norsk og andre OECD stater	267.530	0	0	0	0	267.530	250.000
Utenlandske banker og kredittforetak	0	0	0	193.911	0	193.911	192.000
Fylke og kommune	169.553	0	0	0	0	169.553	165.000
Norske næringskredittforetak	0	150.797	0	0	0	150.797	152.000
Norske kredittforetak og banker	0	109.288	0	0	0	109.288	108.790
Norske private selskaper	0	0	59.493	0	0	59.493	60.000
Utenlandske private foretak	0	0	0	55.104	0	55.104	60.000
Utenlandsk statlig eid aksjeselskap	0	50.011	0	0	0	50.011	50.000
Statlig eide aksjeselskaper	34.526	0	0	0	0	34.526	35.000
Kommunalt eide aksjeselskaper	0	31.420	0	0	0	31.420	30.000
Finansielle holdingselskaper	0	0	7.636	0	0	7.636	8.000
Sum	471.609	1.963.876	261.041	55.104	2.751.629	2.751.629	2.750.790

Obligasjons- og sertifikatporteføljen er sammensatt av to delporteføljer. Hovedandelen tilhører likviditetsporteføljen som har lav risikoprofil. Øvrig eksponering inngår i handelsporteføljen. Risikoklassifiseringen er basert på intern risikovurdering.

Obligasjonsportefølje – likviditets- og handelsportefølje

Obligasjoner og sertifikater	Handelsportefølje	Likv.portefølje	Totalt
Norske boligkredittforetak	243.000	1.397.000	1.640.000
Norsk og andre OECD stater	0	250.000	250.000
Utenlandske banker og kredittforetak	0	192.000	192.000
Fylke og kommune	0	165.000	165.000
Norske næringskredittforetak	87.000	65.000	152.000
Norske kredittforetak og banker	108.790	0	108.790
Norske private selskaper	50.000	10.000	60.000
Utenlandske private foretak	5.000	55.000	60.000
Utenlandsk statlig eid aksjeselskap	0	50.000	50.000
Statlig eide aksjeselskaper	0	35.000	35.000
Kommunalt eide aksjeselskaper	15.000	15.000	30.000
Finansielle holdingselskaper	8.000	0	8.000
Totalt	516.790	2.234.000	2.750.790

Likviditetsporteføljen styres av krav til deponering i Norges Bank og for øvrig etter bankens behov for likvide eiendeler. Handelsporteføljen er finansielt og forretningsmessig betinget. For øvrig vises det til avsnittet som omhandler markedsrisiko.

Modellbeskrivelse og anvendelse i Pilar 2

Kapitalbehovet beregnes i hovedsak etter statistiske modeller beskrevet ovenfor. Det gjøres tillegg for kapitalbehov knyttet til pilar 2 risikoer utover regulatoriske krav under pilar 1. Herunder inngår tillegg for konsentrasjonsrisiko, definert som risikoen for tap som følge av konsentrasjon mot store kunder, bransjer og/eller geografiske områder.

Markedsrisiko

Definisjon: Markedsrisiko defineres som risikoen for tap som skyldes endringer i renter, kursendringer knyttet til finansielle instrumenter og valuta.

Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak fra investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte driften. I tillegg behandles verdiendringer i konsernets portefølje av fast eiendom, som markedsrisiko. Aksjer, andeler og egenkapitalbevis klassifiseres til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater, obligasjoner og rentefond klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Alle finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt (kostnad) fra andre finansielle investeringer.

SpareBank1 BV er ikke valutabank. Med bakgrunn i dette er valutarisikoen begrenset.

Det vises for øvrig til i SpareBank1 BVs årsrapport 2015 for mer detaljert beskrivelse av regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter.

Styring og kontroll

Markedsrisikoen måles på bakgrunn av rammer vedtatt av styret. Rammene gjennomgås og fornyes på årlig basis.

Nedenfor følger en oversikt over hvordan de enkelte risikoene innenfor markedsrisiko følges operativt.

Renterisiko

Formålet med konsernets styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med konsernets vedtatte risikovilje, gjeldende rammer på området og forventninger til fremtidig renteutvikling.

Renterisiko kan deles i følgende elementer:

- Basisrisiko; parallell skift i rentekurven
- Reprisingsrisiko/administrativ renterisiko
- Rentekurverisiko; ikke-parallell skift på rentekurven
- Spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring på bankens eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyves. Denne risikoen er beregnet som effekten på de finansielle instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg.

Administrativ renterisiko oppstår fordi det i praksis vil gå noe tid fra en renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum seks ukers varslingsfrist ved rentøkning på utlån til personkunder, og 8 uker ved rentereduksjon på innskudd.

Rentekurverisiko er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserenter.

Spreadrisiko er virkningen av endringer i markedets risikopremie. Denne består av kreditt- og likviditetsrisiko.

Aksjerisiko

Aksjerisiko måles i forhold til rammer for eksponering i aksjer, egenkapitalsbevis eller andeler i aksjefond. Styring og oppfølging av risikoområdet tar utgangspunkt i vedtatt ramme for eksponering i omløpsaksjer i tillegg til retningslinjer gitt i lover og forskrifter om tillatt total eksponering. Risikoområdet dekker omløps- og anleggsaksjer som ikke er av strategisk karakter. Aksjer i selskap som vurderes som strategiske posisjoner for SpareBank1 BV er vurdert under eierrisiko.

Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutasorter. SpareBank1 BV er ikke valutabank og er som en følge av dette i hovedsak eksponert mot valutarisiko ved kontante valutabeholdninger som ligger i hver enkelt lokalbank. Alle valutaeksponeringer på finans/fundingområdet skal swappes til norske kroner i henhold til styrebeslutning (bankens likviditetsstrategi). Konsernet er indirekte eksponert for i hovedsak valutarisiko gjennom garanti overfor SpareBank 1 SMN på NOK 950 mill. Pr 31.12 2015 var kr 607 mill av denne garantien i bruk overfor SpareBank1 BVs kunder som har etablert valutalån, valuta/rentederivater, rembursert, internasjonale garantier osv. i SpareBank1 SMN.

Derivater

I bankens treasuryvirksomhet inngår derivatavtaler hovedsakelig i forbindelse med handel av underliggende lån eller obligasjonsinvesteringer ut fra sikrings- eller risikostyringshensyn.

Avtaler inngås kun med kredittgodkjente motparter. Banken har ingen tradingportefølje av derivater. Bankens derivater består i all hovedsak av renteswapper.

Rammer, overvåkning og rapportering

Plassering i rentebærende papirer styres av en ramme for maksimal eksponering, samt rammer for eksponering pr utsteder. Løpende overvåking og oppfølging i forhold til rammer foretas av controller i økonomiavdelingen. Rammebrudd rapporteres til styret og adm.dir. Eventuelle meldinger om brudd vil bli registrert i taps- og hendelsesdatabase. Finansavdelingen rapporterer månedlig eksponering opp mot vedtatte rammer til styret og ledelsen. I månedsrapporten presenteres også stresstester knyttet til likviditetsområdet. Avdeling for risikostyring utarbeider uavhengig rapportering av de ulike områdene innenfor markedsrisiko til styret og ledelsen.

Porteføljeinformasjon

Nedenfor vises porteføljeinformasjon knyttet til markedsrisikoområdet:

Renterisiko for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstrumentene ved en parallell endring på 1 %. Tabellen til venstre viser effekten av nevnte renteendring for basisrisiko og rentekurve risiko.

Tabellen under viser konsernets eksponeringen fordelt på ratingklasser som er utgangspunkt for beregning av spreadrisiko.

Rating Rammer	Markedsverdi	Eksponering i % av portefølje	Eksponering i % av alle papirer
Likviditetsportefølje	2.403.915.511	100 %	82 %
AA	180.459.023	8 %	6 %
AA-	9.856.444	0 %	0 %
AAA	649.935.945	27 %	22 %
BBB+	14.677.042	1 %	0 %
OMF	1.548.987.057	64 %	53 %
Handelsportefølje	270.348.387	100 %	9 %
A	15.059.804	6 %	1 %
A-	26.879.503	10 %	1 %
BB+	32.746.193	12 %	1 %
BBB	47.032.408	17 %	2 %
BBB-	17.685.327	7 %	1 %
BBB+	125.199.736	46 %	4 %
N	5.745.416	2 %	0 %
Felleskontrollerte selskaper	271.525.035	100 %	9 %
A	184.703.291	68 %	6 %
A-	86.821.744	32 %	3 %
Sum portefølje	2.945.788.933	100 %	100 %

Renterisiko basisrisiko ved 1 % endring	2015
Obligasjoner og andre verdipapirer	-30,3
Fastrenteutlån til kunder	-32,7
Utlån til kunder (ikke fastrente)	-21,4
Annen plassering	-0,8
Fastrenteinnskudd til kunder	1,2
Innskudd til kunder (ikke fastrente)	16,6
Sertifikatlån	1,7
Obligasjonslån	42,2
Annen finansiering og plassering	3,4
derivater	7,0
Sum	-13

Renterisikokurven ved 1 % endring	2015
0-3 måneder	-2,3
3-12 måneder	-0,4
1- 3 år	-1,8
3-5 år	-6,1
over 5 år	-2,6
Sum	-13

Nedenfor presenteres oversikt over derivater pr 31.12.2015

Sikring av bank og kunderelaterte eiendeler			
Til virkelig verdi over resultatet	2015		
Renteinstrumenter	Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser
Sikring av bank og kunderelaterte eiendeler - Rentebytteavtaler/swap	1.503.000	0	75.574
Sikring av innlån - Rentebytteavtaler/swap	1.713.500	64.624	0
Totalt renteinstrumenter	1.713.500	64.624	75.574

SpareBank1 BV klassifiserer aksjer innenfor kategoriene virkelig verdi og tilgjengelig for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Dersom det ikke finnes et aktivt marked for en finansiell eiendel (eller eiendelen er unotert), kan konsernet beregne virkelig verdi ved bruk av ulike verdsettelsesmodeller. Dersom eiendelen ikke lar seg måle pålitelig, vurderes kostpris som mest pålitelig tilnærming. Utvikling i volumer i de ulike kategoriene er vist nedenfor.

Aksjer og andeler	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kortsiktige plasseringer til virkelig verdi over resultat	66.222	65.883	66.000	77.391	78.904	80.100
Langsiktige plasseringer tilgjengelig for salg	290.855	328.138	417.526	485.705	496.147	605.395
Sum	357.077	394.021	483.526	563.096	575.051	685.495

For spesifikasjon av postene vises det til note 27 i offisielt regnskap for 2015.

Metodikk og vurderingskriterier i Pilar 1

Markedsrisiko er beregnet etter regelverket fastsatt i Kapitalkravsforskriftens kapittel 32 - posisjonsrisiko for egenkapital og gjeldsinstrumenter. Beregningsgrunnlaget for kapitalbehovet har basis i markedsverdien på de enkelte instrumentene multiplisert med angitte risikovekter fastsatt i

forskriften.

Modellbeskrivelse og anvendelse Pilar 2

Konsernet har ved beregning av Pilar 2- tillegg for markedsrisiko lagt til grunn beregningsmetodikk angitt i Finanstilsynets rundskriv nr. 9/2015. Kapitalbehovet beregnes med utgangspunkt i enkle stresstester for de enkelte delelementene. Kapitalbehovsberegningene tar utgangspunkt i styrevedtatte rammer for eksponering.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Operasjonell risiko omhandler risikoen for tap som følge av:

- Menneskelige faktorer:
Brudd på rutiner / retningslinjer, manglende kompetanse, uklare strategier, policy eller rutiner, samt interne misligheter
- Systemer:
Svikt i IKT og øvrige systemer
- Eksterne årsaker:
Kriminalitet, bedragerier, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Styring og kontroll

Operasjonell risiko er en risikotype konsernet i størst mulig grad ønsker å ha god kontroll på. Ved oppbygging av internkontroll benyttes risiko-, konsekvens- og sannsynlighetsvurderinger for å fastsette nivå på kontrollomfanget. Operasjonell risiko styres gjennom et eget rammeverk tilknyttet en kvalitetsmodell. Kvalitetsmodellen består av følgende elementer:

- En årlig vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av forbedrings- og kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer. I tillegg har konsernet etablert egne prosedyrer for risikovurderinger i forbindelse med implementering av nye produkter og systemer og i de tilfeller konsernet ønsker å gå inn i nye forretnings- og / eller markedsområder.
- En årlig lederbekreftelse av internkontrollen der det rapporteres fra lederne i organisasjonen om status knyttet til internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på de ulike virksomhetsområdene. Det er etablert en compliance funksjon som skal arbeide aktivt med å forbedre internkontrolltiltak og påse etterlevelse av eksternt og internt rammeverk.

I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra intern revisor, ekstern revisor og tilsynsmyndigheter som grunnlag for implementering av forbedringstiltak.

Konsernet har etablert og tatt i bruk en internkontrolloppfølgingsdatabase for å sikre etterlevelse av besluttede tiltak. Videre har konsernet implementert en egen taps- og hendelsesdatabase for registrering av uønskede hendelser.

Metodikk og vurderingskriterier Pilar 1

Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år beregnet ved regnskapsårets slutt. Inntektspostene som medtas i beregningsgrunnlaget følger av § 42-1 (3) i kapitalkravsforskriften.

Modellbeskrivelse og anvendelse Pilar 2

Kapitalbehovet er beregnet med utgangspunkt i basismetoden i Pilar 1. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år beregnet ved regnskapsårets slutt. I tillegg gjøres en skjønnsmessig vurdering av ytterligere kapitalbehov for å dekke operasjonell risiko utover minstekravet i henhold til Pilar 1.

Likviditetsrisiko

Definisjon

Risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser eller evner å finansiere eiendeler (inkl ønsket vekst) uten vesentlige økte kostnader. Nivået på bankens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

Styring og kontroll

Strategi for likviditetsstyring er førende for styringen av likviditetsrisikoen i SpareBank1 BV. Det er satt rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktighet i finansieringen, størrelsen på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden konsernet skal være uavhengig av å hente ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet. Likviditetsstrategien revideres minst årlig av konsernets styre. I tilknytning til strategien er det etablert en egen beredskapsplan og en beredskapsgruppe som skal håndtere urolige likviditetssituasjoner.

Det benyttes stresstester som analyserer konsernets likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på ekstern funding (se nedenfor). Finansavdelingen har ansvaret for likviditetsstyringen, mens avdeling for risikostyring har ansvaret for uavhengig overvåkning og rapportering av utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien.

Modellbeskrivelse og anvendelse

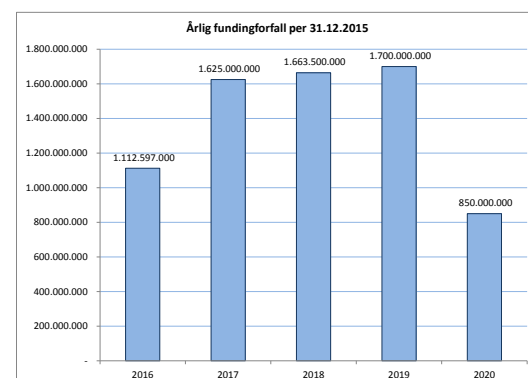
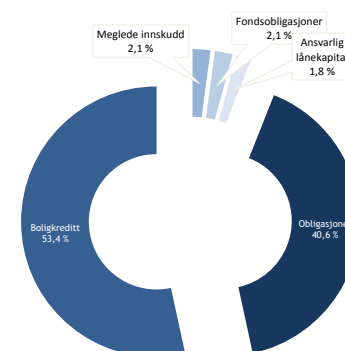
Likviditetsrisiko er definert som risikoen for at tilbydere av likviditet ikke kan eller vil tilby likviditet til banken, eventuelt kun til en pris som er vesentlig høyere enn normale markedsvilkår. En slik situasjon kan oppstå ved at banken får en svekket kredittverdighet (opplevd og/eller faktisk), eller at markedet for likviditet slutter å fungere på en tilfredsstillende måte. Likviditetsrisiko handler derfor ikke først og fremst om å ha tilstrekkelig kapitalbase for å tåle tap, men å ha tilstrekkelig likvide midler til å dekke inn de forpliktelser som kommer til forfall i en kriseperiode. Denne risikoen håndteres ved å sette rammer nevnt under styring og kontroll.

Likevel vil det i en likviditetskrise kunne påløpe tap som konsernet må ha evne til å tåle. Konsernets kapitalberegning er basert på å beregne den merpris en vil måtte påregne å betale i et marked som i en tidsperiode ikke er velfungerende eller at banken i en periode har fått svekket sin tillit i markedet.

Diversifiserings- og forfallstruktur

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Figuren til høyre illustrerer spredningen i konsernets innlånskilder med unntak av ordinære kundeinnskudd pr 31.12.2015. Totale innlån eksklusive meglende innskudd utgjør 6,1 milliarder kroner ved utgangen av 2015. Banken har overført 7,5 milliarder kroner til SpareBank1 Boligkreditt AS pr 31.12.2015, tilnærmet tilsvarende beløp var overført ved utgangen av 2014. Totalt utgjør innlån og volum overført til boligkreditselskapet 13,8 milliarder kroner. Innlån i det norske obligasjonsmarkedet utgjør pr 31.12.2015 ca. kr 5,6 milliarder og står for 40,6 % av samlet innlån inklusive volum overført SpareBank 1 Boligkreditt AS. Av det totale innlånsvolumet på 6,1 milliarder kroner forfaller 1,1 milliarder kroner i løpet av 2016.

Figuren til høyre viser innlånsporteføljens forfallstruktur pr 31.12.2015:

Innformasjon om innskuddsdekning

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde. Innskuddsdekning, målt som innskudd i prosent av brutto utlån ekskl. overført volum til Boligkreditt, utgjorde 73,8 % ved utgangen av 2015. Innskuddsdekning inklusive Boligkreditt utgjør 52,4 % pr 31.12.2015 mot 55,6 % ved utgangen av 2014.

Innformasjon om overføring av lån til SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank1 BV overfører utlånsvolumer til SpareBank1 Boligkreditt AS som en del av bankens finansieringsstrategi. Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 % av omsetningsverdi. Overførte lån er juridisk eid av Sparebank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 BV har, utover forvaltningsrett og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. SpareBank1 BV forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon som baseres på avkastningen på utlånene banken har overført fratrukket kostnadene i selskapet.

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. SpareBank 1 BV har per 31. desember 2015 en eierandel på 4,48 % i selskapet. Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av boliglån til konkurransedyktige priser. Obligasjonene til SpareBank 1 Boligkreditt AS har en rating på Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch.

Overføringene av lån påvirker risikoprofilen til bankens gjenværende utlånsportefølje. Det er satt risikostategiske rammer for hvor stor andel av utlånsporteføljen som kan overføres kredittforetaket. Ved utgangen av desember 2015 er bokført verdi av overførte utlån 7,5 milliarder kroner. Mottatt vederlag for lån overført fra SpareBank 1 BV til SpareBank 1 Boligkreditt AS tilsvarer nominell verdi på overførte utlån.

SpareBank 1 BV har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt AS holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall at SpareBank1 BV vil rapportere noe engasjement knyttet til denne likviditetsfasiliteten.

Eierne av SpareBank1 Boligkreditt AS har inngått en aksjonæravtale. Avtalen innebærer blant annet at bankene skal bidra til at SpareBank 1 Boligkreditt AS kjernekapitaldekning minst utgjør 9 %, og med et krav om å tilføre kjernekapital om den faller til et lavere nivå. SpareBank 1 Boligkreditt AS har interne retningslinjer om kjernekapitaldekning på minst 12,5 %. Ut fra en konkret vurdering har SpareBank 1 BV valgt ikke å holde kapital for denne forpliktelsen, fordi risikoen for at banken skal bli tvunget til å bidra anses som svært liten. Det vises i den forbindelse til at det finnes en rekke handlingsalternativer som vil være aktuelle dersom en slik situasjon skulle inntreffe.

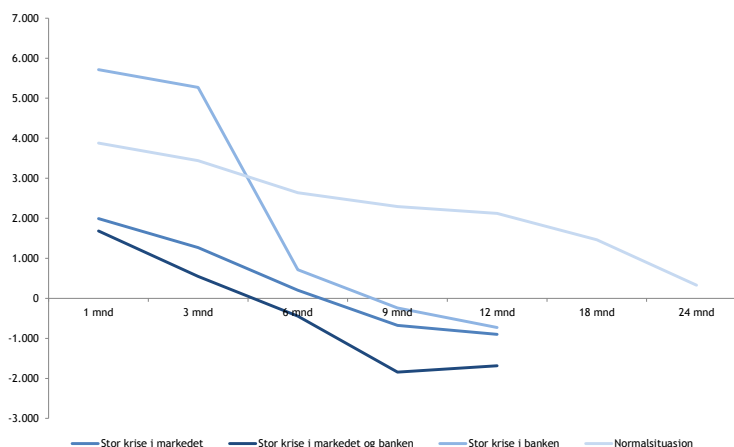
Likviditetsutvikling og stresstester

Likviditetsreserven utgjorde pr 31.12.2015 kr 6,3 mrd, og består av kontanter, innskudd i og deponerbare papirer i Norges Bank, samt tilrettelagte lån for salg til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Figuren viser analyser av likviditetsbufferer under normalsituasjon og ulike stress scenarioer.

Likviditetsstrategien forutsetter at konsernet skal kunne opprettholde ordinær drift i 12 måneder uten tilførsel av ekstern likviditet. Pr 31.12.2015 hadde konsernet reserver som under gitte stresstest-forutsetninger var store nok til å fortsette normal drift i over 24 mnd. uten tilførsel av ekstern kapital. Strategien sier videre at banken skal kunne leve i 3 mnd. i en beregnet stress-

situasjon ved stor krise i banken og markedet. Konsernet var pr 31.12.2015 godt innenfor denne målsetningen. Bakgrunnen for at stresstesten viser en høyere likviditetsbuffer under scenarioet stor krise i banken enn ved stor krise i markedet, er at likviditetstilgang knyttet til portefølje av klagjorte lån for overføring til Boligkreditselskapet forutsettes å være mulig å hente ut når det ikke er krise i markedet.

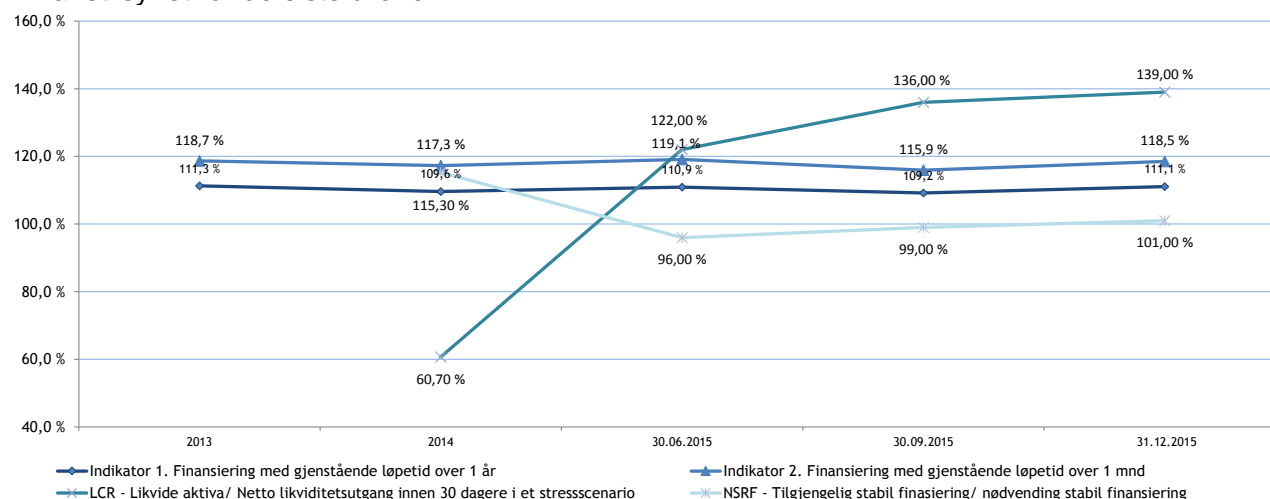

Nedenfor følger en oppsummering av hvilke hovedparametre som stresstestes i de ulike scenarioene:

- 15 største innskudd
- Volum innskudd med saldo over 2 mill. kr
- Volum innskudd under 2 mill. kr
- Markedsverdi av likviditetsporteføljen
- Økning av trekk på innvilgede rammer og kreditter
- Påvirkning i vekstbilde for kreditt- og innskuddsvolum
- Utvikling i overførte volumer til SpareBank1 Boligkreditt AS

Likviditetsindikatorer

Bankens likviditetsstrategi angir rammene for likviditetsindikatorverdiene. Gjeldende rammer vedtatt for 2015 og angir minimumsnivå i henhold til Finanstilsynets definisjoner for indikator 1 på 105 % og indikator 2 på 115 %. Figuren viser utvikling i Likviditetsindikatorer angitt av Finanstilsynet for de siste årene.

Beregning av kapitalbehov Pilar II for likviditetsrisiko

Beregning av risikoustert kapital tar utgangspunkt i risikoen for merkostnader ved konsernets finansiering gjennom en stresset markedssituasjon.

Eierrisiko

Definisjon

Risiko for tap på strategiske eierinteresser i andre selskaper, knyttet til den risiko som det enkelte selskap påtar seg i sin drift, så vel som risikoen for at det må tilføres ny kapital i ett eller flere av disse selskapene.

I tillegg til egne datterselskap EiendomsMegler 1 BV AS, SpareBank1 Regnskapshuset AS og Imingen Holding AS har konsernet eierinteresser i SpareBank1 Boligkreditt AS og SpareBank1 Næringskreditt AS samt direkte og indirekte eierinteresser i SpareBank1 Gruppen AS, SpareBank1 Markets, SpareBank1 Kredittkort, SpareBank1 1 SMN Finans, SpareBank1 Oslo og i BNbank ASA der det beregnes kapital knyttet til en eierrisiko.

Styring og kontroll

Styring og kontroll tilknyttet investeringene i allianseselskapene ivaretas i hovedsak gjennom styrerepresentasjon via SamSpar- samarbeidet.

Beregning av kapitalbehov Pilar II

Kapitalbehovet knyttet til eierposter beregnes med utgangspunkt i SpareBank1 BVs eierandel av det enkelte selskaps egne beregnede kapitalbehov.

Konsolidering

SpareBank1 BV legger vekt på at alle selskaper i konsernet har tilfredsstillende kapitalisering til enhver tid. Det er ikke lagt begrensning på styrets mulighet til å overføre kapital mellom morbanken og datterselskapene utover det som følger av regulatoriske og andre lovbestemte begrensninger. Det foreligger heller ingen vedtektsfestede bestemmelser med denne type begrensning. Det søkes i forbindelse med inngåelse av avtaler med andre parter at begrensning knyttet til styrets adgang til å overføre kapital som nevnt ovenfor ikke etableres. Denne problemstillingen er mest aktuell i forbindelse med innlånsavtaler og eventuelle andre avtaler med leverandører eller offentlig myndighet. Konsernet er ikke kjent med at det foreligger slike begrensninger utover hva som følger av rammelovgivningen.

I likhet med investering i datterselskapene har SpareBank 1 BV strategisk interesse av å ta del i virksomheten knyttet til samarbeidet i SpareBank 1 alliansen. Konsernet har indirekte eierandeler i SpareBank 1 Gruppen AS (1,52 %), BN Bank ASA (2,92 %) og Bank 1 Oslo AS (1,17 %), samt direkte eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt AS (4,48 %), SpareBank 1 Næringskreditt AS (2,16 %), SpareBank 1 Kredittkort AS (5,41 %), SpareBank1 SMN Finans AS (4,98%) og SpareBank 1 Verdipapirservice AS (6,30 %). SpareBank 1 BV er opptatt av i så liten grad som mulig, å inngå avtaler som innebærer en begrensning på eierbankenes mulighet til å overføre kapital til disse selskapene.

Oppstilling i tabellen ”Konsolideringsgrunnlag” viser forskjellen i konsolideringsgrunnlaget ved konsolidering etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

Konsolideringsgrunnlag

Konsoliderte selskaper	Type	Forretnings-Adresse	Eierandel/ Stemmeandel	Anskaffet	Konsolideringsmetode	
					Regnskaps- formål	Kapitaldekn- formål
SpareBank 1 BV	Mor	Sandefjord				
EiendomsMegler 1 BV AS	Datter	Sandefjord	100 %	Jan 2000	Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Næringsmegling Vestfold AS	Datter- datter	Sandefjord	100 %	Des 2012	Full konsolid.	Full konsolid.
SpareBank 1 Regnskapshuset BV AS	Datter	Drammen	100 %	Sept 2012	Full konsolid.	Full konsolid.
Imingen Holding AS	Datter	Kongsberg	100 %	Nov 2006	Full konsolid.	Full konsolid.
- Imingen Sandefjord AS	Datter- datter	Drammen	100 %	Des 2015	Full konsolid.	Full konsolid.
- Imingen Kongsberg AS	Datter- datter	Drammen	100 %	Des 2015	Full konsolid.	Full konsolid.
- Imingnen Horten AS	Datter- datter	Drammen	100 %	Des 2015	Full konsolid.	Full konsolid.
Imingen Bvi AS	Datter	Drammen	100 %	Des 2015	Full konsolid.	Full konsolid.
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper						
Samarbeidende SB Bankinvest 1 AS (Eierandel i BN Bank AS)	FKV ¹⁾	Oslo	14,6%	2008	EK-metode	Ikke konsolid.
Samarbeidende Sparebanker AS (Eierandel i SpareBank1 Gruppen AS)	FKV ¹⁾	Oslo	7,82%	1996	EK-metode	Ikke konsolid.
Sønna fjells AS	TS ²⁾	Sandefjord	33,33%	2012	EK-metode	Ikke konsolid.

1) Felleskontrollert selskap

2) Tilknyttet selskap

Kapitalbehov Pilar 1 for eierrisiko

Kapitalbehov for eier-risiko beregnes i Pilar 1 gjennom fradrag i ansvarlig kapital i tråd med beregningsforskriftens §§ 17,18 og 20.

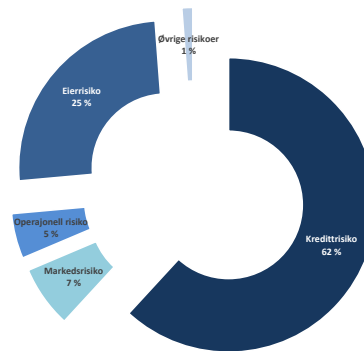
Beregning av kapitalbehov Pilar 2 for eierrisiko

Konsernet benytter som utgangspunkt for intern kapitalbehovsberegning omregnet kapitalbehov for eierrisiko basert på fradragberegningen i Pilar 1. Denne størrelsen vurderes mot internt estimert verdifall på investeringene i en krevende økonomisk situasjon samt at det gjøres et tillegg for kapitalbehov for planlagte emisjoner.

5 BEREGNET ØKONOMISK KAPITAL – PILAR 2

Beregnet økonomisk kapital beskriver hvor stort kapitalbehov konsernet mener å måtte ha for å dekke den faktiske risikoen i dag og konsernet strategiske initiativ i 2016. Det er fastsatt at den økonomiske kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av ett års horisont. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av økonomisk kapital tilknyttet kredittrisiko, og kvalitative metoder kombinert med stresstester for de fleste øvrige typer risikoer.

Figuren viser fordeling av vurdert behov for økonomisk kapital i de ulike risikogrupperne. Av figuren fremgår det at kredittrisiko utgjør 62 % av samlet risiko, mens eierrisiko utgjør 25 % disse risikoene utgjør til sammen 87 % av samlet beregnet kapitalbehov for konsernet.

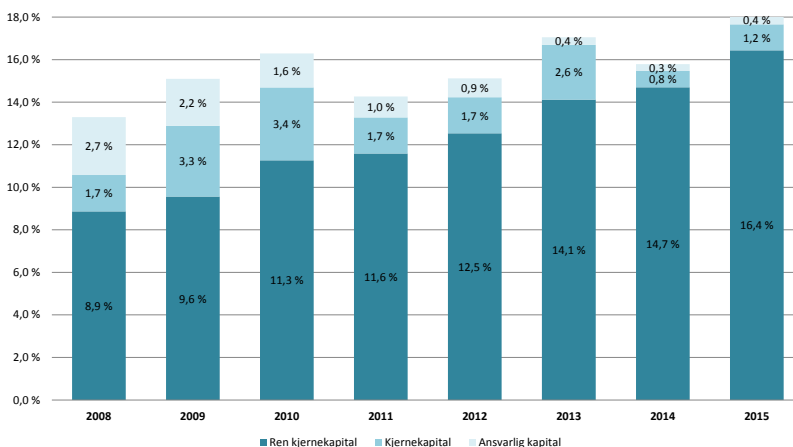
Internt beregnet kapitalbehov for SpareBank1 BV er beregnet til ca. 1,9 milliarder kroner for 2016, basert på rammer for risikoeksponering og vekstambisjoner. Konsernet har en tilfredsstillende soliditet ved utgangen av 2015 og vurderer å ha tilstrekkelig kapital til å gjennomføre strategisk initiativ og planer for 2016.

Vurderinger av økonomisk risiko og kapitalbehovsberegninger vil alltid være beheftet med usikkerhet.

6 REGULATORISK KAPITALDEKNING - PILAR 1

Konsernet har god soliditet ved utgangen av 2015 også sett opp mot regulatoriske krav. I 4. kvartal 2015 ble det gjennomført en fortrinnsrettet emisjon mot eksisterende eiere, samt en emisjon rettet mot ansatte, tilsammen i størrelsesorden 250 mill kr. Nevnte transaksjoner sammen med et tilfredsstillende resultat i 2015 har medført en vesentlig styrking av konsernets soliditet.

SpareBank 1 BV har i perioden 2008 til 2015 styrket ren kjernekapital betydelig. Ved utgangen av 2015 er ren kjernekapitaldekning på 16,4 %, mot tilvarende 8,9 % ved utgangen av 2008. Det gjøres oppmerksom på at tallene ikke er fullt ut sammenlignbare som følge av regulatoriske endringer i beregningsmetodikk.

Den ansvarlige kapitalen i SpareBank1 BV består av ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggs kapital som er beregnet i henhold til kapitalkravforskriftens definisjoner.

Detaljer knyttet til konsernets ansvarlige kapital er vist i oppstillingen nedenfor;

(tall i hele tusen)

Ansvarlig kapital	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Grunnfondsbeviskapital	233.387	233.387	233.387	280.073	280.073	280.073	280.073	321.336
Overkursfond	9.866	9.866	9.866	9.865	9.865	9.865	9.865	210.455
Utjevningsfond	20.961	36.245	58.258	18.166	38.068	64.077	73.920	88.517
Sparebankens fond ¹⁾	933.533	1.034.433	1.175.286	1.337.533	1.469.837	1.632.633	1.665.576	1.802.657
Fond for urealisert gevinst/ tap	18.932	24.051	10.984	8.284	21.511	38.524	13.436	35.963
Gavefond	6.948	18.635	26.414	10.185	14.226	19.892	17.624	18.012
Avsatt utbytte klassifisert som egenkapital		15.285	20.178	11.205	12.605	14.006	21.569	17.354
Annen EK (IAS - pensjoner)		0	0	0	0	-6.931	0	0
Sum balanseført egenkapital	1.223.627	1.371.902	1.534.373	1.675.311	1.846.185	2.052.139	2.082.063	2.494.293
¹⁾ Egenkapitaleffekt datterselskaper er hensyntatt i Sp.b.Fond, konsern								
Goodwill i balansen							-2.522	0
Verdjusteringer på aksjer og obligasjoner målt til virkelig verdi (AVA)							-4.715	-4.218
Urealiserte gevinster							-37.084	0
Fradrag for ikke vesentlige eierandler i finansiell sektor							-86.039	-174.307
Utbytte avsatt til utdeling, klassifisert som egenkapital							-21.569	-17.354
Sum ren kjernekapital							1.930.134	2.298.414
Fondsobligasjon	209.260	409.386	409.510	209.646	209.770	309.354	249.602	299.524
Andel av nullstille uamortiserte estimatawisk	12.170	12.170	0	0	0	0	0	0
Utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-63.999	-42.229	-32.929	-32.471	-36.704	-51.965	0	0
Urealiserte gevinster på aksjer, andeler og gr.f.bevis	-31.560	-43.229	-34.738	-32.037	-34.321	-56.846	0	0
Fradrag for ikke vesentlig eierandeler i finansiell sektor	-27.385	-76.504	-56.262	-126.786	-160.725	-183.501	-148.285	-129.316
Medlemsinnskudd i kredittforeninger	825	1.950	1.350	0	0	0	0	0
Utbytte avsatt til utdeling, klassifisert som egenkapital		-15.285	-20.178	-11.204	-12.605	-14.006	0	0
Kapitaldekningsreserve	-30.729	-30.729	-44.386	-40.308	-43.895	-49.372	0	0
Sum kjernekapital	1.292.209	1.587.432	1.756.740	1.642.151	1.767.706	2.005.804	2.031.451	2.468.622
Tilleggskapital utover kjernekapital								
Evigvarende ansvarlig kapital								
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	374.280	358.154	274.738	274.866	299.834	249.585	249.585	249.792
Urealiserte gevinster på aksjer, andeler og gr.f.bevis klass	3.897	9.123	4.943	2.814	4.755	14.891	2.661	0
Urealiserte gevinster på varige driftsmidler	10.305	10.330	10.689	10.689	10.689	10.689	10.689	0
Fradrag for ikke vesentlig eierandeler i finansiell sektor	-27.385	-76.504	-56.262	-126.786	-160.725	-183.501	-221.230	-187.110
Kapitaldekningsreserve	-30.729	-30.729	-44.386	-40.308	-43.895	-49.372	0	0
Netto ansvarlig kapital	1.623.402	1.859.756	1.947.812	1.763.426	1.878.364	2.048.097	2.073.157	2.531.305
Risikoveid beregningsgrunnlag								
Eiendeler som ikke inngår i handelsporteføljen	11.521.925	11.053.886	10.520.945	10.962.714	11.670.888	11.309.276	11.738.519	12.560.129
Operasjonell risiko	881.675	973.638	1.000.338	1.018.537	1.018.535	1.036.850	972.519	1.057.732
Posisjonsrisiko i handelsporteføljen							372.753	328.521
CVA - tillegg (motpartsrisiko derivater)							46.288	32.591
Markedsrisiko		584.413	715.050	804.250	241.738	238.975	0	0
Fradrag i beregningsgrunnlaget	-193.287	-293.325	-278.984	-424.579	-507.703	-571.745	0	0
Totalt beregningsgrunnlag	12.210.313	12.318.613	11.957.350	12.360.922	12.423.458	12.013.356	13.130.080	13.978.974
Kapitaldekning	13,30 %	15,10 %	16,29 %	14,27 %	15,12 %	17,05 %	15,79 %	18,11 %
Kjernekapital	10,58 %	12,89 %	14,69 %	13,29 %	14,23 %	16,70 %	15,47 %	17,66 %
Ren Kjernekapital	8,87 %	9,56 %	11,27 %	11,59 %	12,54 %	14,12 %	14,70 %	16,44 %

Beregninger av ren kjernekapital, kjernekapital og kapitaldekning er gjennomført i tråd med Beregningsforskriften for ansvarlig kapital § 20, hvor overgangsregler for perioden 2014-2018 er angitt.

Kapitalkrav

Taloppstillingen nedenfor viser krav til ansvarlig kapital i 2015 – regulatorisk og etter internt vedtatte rammer for 2015 basert på faktisk beregningsgrunnlag ved utgangen av 31.12.2015.

Engasjementskategorier kredittrisiko	Beregningsgrunnlag 31.12.2015	Minimumskrav	Bevaringsbuffer	Bufferkrav systemrisiko	Bufferkrav motsyklisk	Internt beregnet bufferkrav over regulatorisk for 2016 - herunder beregnet Pilar 2 tillegg		Sum internt krav til ansvarlig kapital ved utgangen av 2016
						sum regulatorisk krav ved utgangen av 2016	3,0 %	
Lokale og regionale myndigheter	3.200	8 %	2,5 %	3 %	1,5 %	15,0 %	3,0 %	18,0 %
Institusjoner	515.101	256	80	96	48	480	96	576
Foretak	2.355.876	41.208	12.878	15.453	7.727	77.265	15.453	92.718
Massemarked	1.466.310	188.470	58.897	70.676	35.338	353.381	70.676	424.058
Pantsikkerhet i bolig- og fritidseiendom	4.376.084	117.305	36.658	43.989	21.995	219.947	43.989	263.936
Pantsikkerhet i næringsseiendom	3.026.188	350.087	109.402	131.283	65.641	656.413	131.283	787.695
Forfalte engasjement	91.548	242.095	75.655	90.786	45.393	453.928	90.786	544.714
Høyrisiko engasjement	4.230	7.324	2.289	2.746	1.373	13.732	2.746	16.479
Obligasjoner med porteføljepant	148.018	338	106	127	63	635	127	761
Egenkapitalposisjoner	228.743	11.841	3.700	4.441	2.220	22.203	4.441	26.643
Øvrige engasjement	344.831	18.299	5.719	6.862	3.431	34.311	6.862	41.174
Kredittrisiko totalt	12.560.129	27.586	8.621	10.345	5.172	51.725	10.345	62.070
Operasjonell risiko	1.057.732	1.004.810	314.003	376.804	188.402	1.884.019	376.804	2.260.823
Posisjonsrisiko i handelsporteføljen	328.521	84.619	26.443	31.732	15.866	158.660	31.732	190.392
CVA tillegg (motpartsrisiko derivater)	32.591	26.282	8.213	9.856	4.928	49.278	9.856	59.134
Sum	13.978.974	2.607	815	978	489	4.889	978	5.866
Netto ansvarlig kapital pr 31.12. 2015	2.531.304							
	18,1 %							

Av tabellen ser en at konsernet ved utgangen 2015 har en kapitaldekning på 18,1 %, konsernet og

fyller derved ved utgangen av 2015 internt krav for kapitaldekning satt til 18% ved utgangen av 2016.

SpareBank 1 BV soliditetsmål

SpareBank1 BVs overordnede strategiske mål skal underbygge en moderat til lav risikoprofil. Konsernets soliditet uttrykkes gjennom den regulatoriske kapitaldekningen og gjennom en intern vurdering av kapitalbehov (ICAAP – prosessen). Ved fastsettelse av kapitalnivået tas det hensyn til:

- Makrosituasjonen
- Konsernets strategiske målbilde
- Vedtatt risikovilje og herunder internt beregnet kapitalbehov (ICAAP)
- Funding- og egenkapitalmarkedets krav til kapitalnivå
- Myndighetskrav til soliditet/kapitaldekning.

Hovedmål for konsernets soliditet er definert som;

- Målsatt nivå for ren kjernekapital skal over tid ligge 1 % over myndighetskrav til systemviktige banker.

Vedtatte interne målsetninger for soliditet ved utgangen av 2016.

- Ren kjernekapital dekning: 14,5 %
- Kjernekapital dekning: 16 %
- Kapitaldekning: 18 %
- Leverage ratio (LR) 7 % (se nedenfor)

I perioder med alvorlig økonomisk tilbakeslag er intern målsatt minimumsnivå for kapitaldekning Pilar I fastsatt 2 % lavere enn i en normalsituasjon.

Leverage ratio (LR) – uvektet kjernekapitalandel

Pr 31.12.2015 (31.12.2014) ble LR- uvektet kjernekapitalandel beregnet til:

LR- Uvektet kjernekapitalandel (kapital som kvalifiserer som kjernekapital) 9,67 % (7,48%).

LR- Uvektet kjernekapitalandel (inkludert kjernekapital omfattet av overgangsreglene) 10,22% (8,69%)

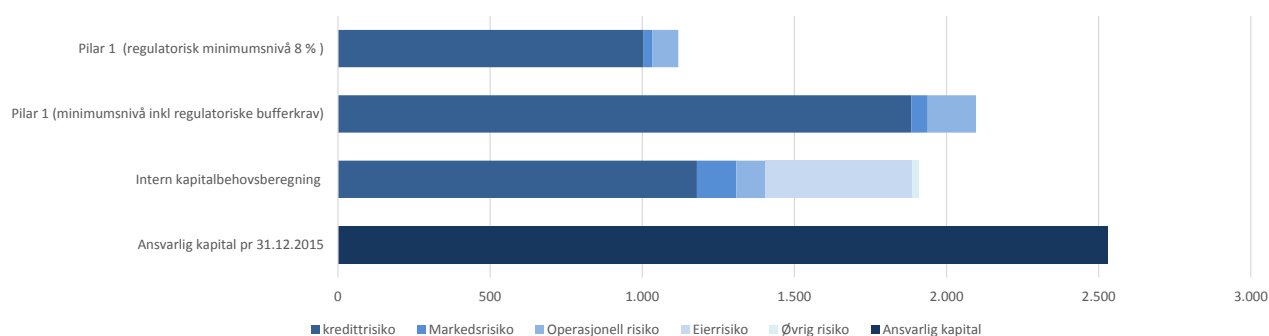
Det er satt et internt måltall i 2016 for LR på 7 % (LR – kapital som kvalifiserer som kjernekapital). Måltallet vil bli gjenstand for revisjon etter hvert som en får mer erfaring med måltallet og hvilket nivå som etablerer seg i det norske bankmarkedet.

7 SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG BEREGNET ØKONOMISK KAPITALBEHOV

SpareBank1 BVs kapitaldekningsmål for 2016 uttrykkes gjennom et internt mål for den regulatoriske kapitaldekningen på 18 %, kjernekapital 16 % og ren kjernekapital 14,5 %. Målsetningene skal sikre at konsernet har tilstrekkelig kapital til å oppfylle myndighetskrav i forhold til kapitaldekningsreglene, samt ivareta vernet av konsernets egenkapitalbevisiere og långivere.

Pr 31.12.2015 utgjorde netto ansvarlig kapital 2,5 milliarder kroner som tilsvarer en kapitaldekning på 18,1 %. Faktisk ansvarlig kapital (før fradrag for eierinteresser) utgjorde på samme tidspunkt 3 milliarder kroner.

Figuren nedenfor viser en sammenstilling av kapitalbehovsberegninger ved utgangen av 2015 for ansvarlig kapital beregnet i Pilar 1 med og uten regulatorisk bufferkrav, internt beregnet kapitalbehov for 2016, og faktisk netto ansvarlig kapital ved utgangen av 2015.

Ved utgangen av 2015 er Pilar 1 regulatorisk minstekrav til ansvarlig kapital (8 %) beregnet å utgjøre kr 1,1 mrd. Hvis en tar hensyn til vedtatte bufferkrav i Pilar 1 øker regulatorisk kapitalbehov til ca. 2,1 mrd. Internt beregnet kapitalbehov for 2016 er beregnet til kr 1,9 mrd.

Hovedforskjellene mellom kapitalkrav etter Pilar 1 og internt beregnet kapitalbehov er beskrevet nedenfor;

Kredittrisiko:

Under Pilar 1 beregnes kredittrisiko etter Standardmetoden, mens interne modeller benyttes i den interne kapitalbehovsberegningen. Interne modeller er basert på en PD-modell (misligholdssannsynlighet) for den enkelte motpart og LGD- modell som beregnet tap gitt mislighold. De interne modellene er en mer risikosensitiv tilnæringsmetode enn Standardmetoden. Dette medfører økt behov for økonomisk kapital ved økt kredittrisiko (høyere PD nivå og lave sikkerhetsverdier) og lavere kapitalbehov hvis kredittrisikoen reduseres.

Konsentrasjonsrisiko: Ved beregning av økonomisk kapital tas det hensyn til konsentrasjonsrisiko relatert til bransje, størrelse og geografi. Dette er elementer som ikke vurderes i Standardmetoden.

Markedsrisiko og Likviditetsrisiko

Kredittrisikoen i obligasjonsporteføljen inngår som en del av kapitalberegningen for markedsrisiko i Pilar 1. I Pilar 2 beregnes i tillegg kapitalbehov knyttet til rente-, valuta og spreadrisiko. For likviditetsrisiko avsettes det under Pilar 2 økonomisk kapital i forhold til merkostnad på refinansiering banken erfaringsmessig må kunne påregne i en krisesituasjon.

Eierrisiko:

Det beregnes under Pilar 2 økonomisk kapital for eierrisikoen konsernet har via direkte og indirekte eierposisjoner i de ulike allianseselskapene. I forbindelse med beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital i Pilar 1 gjøres det et fratrukk for eierinteresser i andre finansinstitusjoner i kapitalen. Eierrisikoen gjenspeiles dermed ikke direkte i minimumskravet til ansvarlig kapital, men i form av et fradrag i beregnet kjerne- og tilleggskapital.

Andre risikoer

Andre risikoer: Operasjonell risiko beregnes internt etter samme metode for Pilar 1 med et tillegg basert på skjønnsmessig vurdering av ytterligere kapitalbehov i Pilar 2 for å dekke operasjonell risiko utover minimumskravet. For øvrige risikoer slik de fremgår av figuren over, blir det kun beregnet økonomisk kapital i den interne beregningene, da disse risikoene ikke inngår ved beregning av minimumskravet i Pilar 1.

Skjema for offentliggjøring av sammensetningen av ansvarlig kapital for perioden 2014-2017

Ren kjernekapital: Instrumenter og opptjent kapital		(A) Beløp på datoen for offentlig-gjøring 31.12.2015	(B) Referanser til artikler i forordningen (CRR)	(C) Beløp omfattet av overgangsregler
1	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond	531.831	26 (1), 27, 28 og 29	
	herav: instrumenttype 1	531.831		
	herav: instrumenttype 2			
	herav: instrumenttype 3			
2	Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	1.766.153	26 (1) (c)	
3	Akkumulerte andre inntekter og kostnader og andre fond o.l.	35.964	26 (1) (d) og (e)	
3a	Avsetning for generell bankrisiko		26 (1) (f)	
4	Rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
	Statlige innskudd av ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser			
5	Minoritetsinteresser	0		84
5a	Revidert delårsoverskudd fratrukket påregnelig skatt mv. og utbytte	143.029	26 (2)	
6	Ren kjernekapital før regulatoriske justeringer	2.476.977	Sum rad 1 t.o.m. 5a	
Ren kjernekapital: Regulatoriske justeringer				
7	Verdjusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (negativt beløp)	-4.218	34 og 105	
8	Immaterielle eiendeler redusert med utsatt skatt (negativt beløp)		36 (1) (b) og	37
9	Tomt felt i EØS			
10	Utsatt skattefordel som ikke skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)	0	36 (1) (c) og	38
11	Verdiendringer på sikringsinstrumenter ved konstantstrømsikring	0	33 (1) (a)	
12	Positive verdier av justert forventet tap etter kapitalkravsforskriften § 15-7 (tas inn som negativt beløp)	0	36 (1) (d), 40 og 159	
13	Økning i egenkapitalen knyttet til fremtidig inntekt grunnet verdipapiriserte eiendeler (negativt beløp)	0	32 (1)	
14	Gevinster eller tap på gjeld målt til virkelig verdi som skyldes endringer i egen kredittverdighet	0	33 (1) (b) og (c)	
15	Overfinansiering av pensjonsforpliktelser (negativt beløp)	0	36 (1) (e) og	41
16	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egne rene kjernekapitalinstrumenter (negativt beløp)	-40	36 (1) (f) og	42
17	Beholdning av ren kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)	0	36 (1) (g) og	44
18	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-173.442	36 (1) (h), 43, 45, 46, 49 (2), 79, 469 (1) (a), 472 (10) og 478 (1)	260.163
19	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har vesentlige investeringer som samlet overstiger grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	0	36 (1) (i), 43, 45, 47, 48 (1) (b), 49 (1) til (3) og 79	
20	Tomt felt i EØS	0		
20a	Poster som alternativt kan få 1250 % risikovekt (negativt beløp).	0	36 (1) (k)	

20b	herav: kvalifiserte eiendeler i selskap utenfor finansiell sektor (negativt beløp)	0	36 (1) (k) (i) og 89 til 91	
20c	herav: verdipapiriseringsposisjoner (negativt beløp)	0	36 (1) (k) (ii), 243 (1) (b), 244 (1) (b) og 258	
20d	herav: motpartsrisiko for transaksjoner som ikke er avsluttet (negativt beløp)	0	36 (1) (k) (iii) og 379 (3)	
21	Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller og som overstiger unntaksgrensen på 10 %, redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)	0	36 (1) (c), 38 og 48 (1) (a)	
22	Beløp som overstiger unntaksgrensen på 17,65 % (negativt beløp)	0	48 (1)	
23	herav: direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering (negativt beløp)	0	36 (1) (i) og 48 (1) (b)	
24	Tomt felt i EØS	0		
25	herav: utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller (negativt beløp)	0	36 (1) (c), 38 og 48 (1) (a)	
25a	Akkumulert underskudd i inneværende regnskapsår (negativt beløp)	0	36 (1) (a)	
25b	Påregnelig skatt relatert til rene kjernekapitalposter (negativt beløp)	0	36 (1) (l)	
26	Justeringer i ren kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser	0	Sum 26a og 26b	
26a	Overgangsbestemmelser for regulatoriske filtre relaterte til urealiserte gevinster og tap			
	herav: filter for urealisert tap 1			
	herav: filter for urealisert tap 2			
	herav: filter for urealisert gevinst 1 (negativt beløp)			
	herav: filter for urealisert gevinst 2 (negativt beløp)			
26b	Beløp som skal trekkes fra eller legges til ren kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag			
	herav: ...			
27	Overskytende fradrag i annen godkjent kjernekapital (negativt beløp)		36 (1) (j)	
28	Sum regulatoriske justeringer i ren kjernekapital	-177.700	Sum rad 7 t.o.m. 20a, 21, 22, 25a, 25b, 26 og	27
29	Ren kjernekapital	2.299.277	Rad 6 pluss rad 28 hvis beløpet i rad 28 er negativt, ellers minus	
Annen godkjent kjernekapital: Instrumenter				
30	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond	299.525	51 og 52	
31	herav: klassifisert som egenkapital etter gjeldende regnskapsstandard	0		
32	herav: klassifisert som gjeld etter gjeldende regnskapsstandard	299.525		
33	Fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser		486 (3) og	-5
	Statlige innskudd av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser			
34	Fondsobligasjonskapital utstedt av datterselskaper til tredjeparter som kan medregnes i annen godkjent kjernekapital		85 og 86	
35	herav: instrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
36	Annen godkjent kjernekapital før regulatoriske justeringer	299.525	Sum rad 30, 33 og 34	
Annen godkjent kjernekapital: Regulatoriske justeringer				
37	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen fondsobligasjonskapital (negativt beløp)	0	52 (1) (b), 56 (a) og 57	
38	Beholdning av annen godkjent kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)		56 (b) og 58	
39	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-40.893	56 (c), 59, 60 og 79	
40	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	0	56 (d), 59 og	79
41	Justeringer i annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser	-129.316	Sum rad 41a, 41b og 41c	
41a	Frdrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	-129.316	469 (1) (b) og 472 (10) (a)	
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			

41b	Fradrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for tilleggskapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)			
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
41c	Beløp som skal trekkes fra eller legges til annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag			
	herav: filter for urealisert tap			
	herav: filter for urealisert gevinst (negativt beløp)			
	herav: ...			
42	Overskytende fradrag i tilleggskapital (negativt beløp)		56 (e)	
43	Sum regulatoriske justeringer i annen godkjent kjernekapital	-129.316	Sum rad 37 t.o.m. 41 og rad 42	
44	Annen godkjent kjernekapital	170.209	Rad 36 pluss rad 43. Gir fradrag fordi beløpet i rad 43 er negativt	
45	Kjernekapital	2.469.486	Sum rad 29 og rad 44	
	Tilleggskapital: instrumenter og avsetninger			
46	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond	249.792	62 og 63	
47	Tilleggskapital omfattet av overgangsbestemmelser	0	486 (4) og	-5
	Statlige innskudd av tilleggskapital omfattet av overgangsbestemmelser			
48	Ansvarlig lånekapital utstedt av datterselskaper til tredjeparter som kan medregnes i tilleggskapitalen	0	87 og 88	
49	herav: instrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
50	Tallverdien av negative verdier av justert forventet tap	0	62 (c) og (d)	
51	Tilleggskapital før regulatoriske justeringer	249.792	Sum rad 46 t.o.m. 48 og rad 50	
Tilleggskapital: Regulatoriske justeringer				
52	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen ansvarlig lånekapital (negativt beløp)	0	63 (b) (i), 66 (a) og 67	
53	Beholdning av tilleggskapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)	0	66 (b) og 68	
54	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-124.428	66 (c), 69, 70 og 79	
54a	herav: nye beholdninger som ikke omfattes av overgangsbestemmelser			
54b	herav: beholdninger fra før 1. januar 2013 omfattet av overgangsbestemmelser			
55	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		66 (d), 69 og	
56	Justeringer i tilleggskapital som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	-62.682	Sum rad 56a, 56b og 56c	
56a	Fradrag som skal gjøres i tilleggskapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	-62.682	469 (1) (b) og 472 (10) (a)	
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
56b	Fradrag som skal gjøres i tilleggskapital, i stedet for annen godkjent kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)			
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
56c	Beløp som skal trekkes fra eller legges til tilleggskapitalen som følge av overgangsbestemmelser for filtre og andre fradrag			
	herav: filter for urealisert tap			
	herav: filter for urealisert gevinst			
	herav:...			
57	Sum regulatoriske justeringer i tilleggskapital	-187.110	Sum rad 52 t.o.m. 54, rad 55 og 56	
58	Tilleggskapital	62.682	Rad 51 pluss rad 57 hvis beløpet i rad 57 er negativt, ellers minus	
59	Ansvarlig kapital	2.532.168	Sum rad 45 og rad 58	
59a	Økning i beregningsgrunnlaget som følge av overgangsbestemmelser	32.252	472 (10) (b)	
	herav: beløp som ikke er trukket fra ren kjernekapital	21.502	469 (1) (b)	
	herav: beløp som ikke er trukket fra annen godkjent kjernekapital			

	herav: beløp som ikke er trukket fra tilleggskapital			
60	Beregningsgrunnlag	13.978.972		
Kapitaldekning og buffere				
61	Ren kjernekapitaldekning	16,45 %	92 (2) (a)	
62	Kjernekapitaldekning	17,67 %	92 (2) (b)	
63	Kapitaldekning	18,11 %	92 (2) (c)	
64	Kombinert bufferkrav som prosent av beregningsgrunnlaget	1.397.897	CRD 128, 129, 130, 131 og 133	
65	herav: bevaringsbuffer	349.474		
66	herav: motsyklisk buffer	139.790		
67	herav: systemrisikobuffer	419.369		
67a	herav: buffer for andre systemviktige institusjoner (O-SII-buffer)		CRD 131	
68	Ren kjernekapital tilgjengelig for oppfyllelse av bufferkrav	1.670.223	CRD 128	
69	Ikke relevant etter EØS-regler	0		
70	Ikke relevant etter EØS-regler	0		
71	Ikke relevant etter EØS-regler	0		
Kapitaldekning og buffere				
72	Beholdninger av ansvarlig kapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en ikke vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.	253.217	36 (1) (h), 45, 46, 472 (10), 56 (c), 59, 60, 66 (c), 69 og 70	
73	Beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.	0	36 (1) (i), 45 og 48	
74	Tomt felt i EØS	0		
75	Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes, som er under grensen på 10 %.	37.983	36 (1) (c), 38 og 48	
Grenser for medregning av avsetninger i tilleggskapitalen				
76	Generelle kredittrisikoreserver	0		62
77	Grense for medregning av generelle kredittrisikoreserver i tilleggskapitalen			62
78	Tallverdien av negative verdier av justert forventet tap	0		62
79	Grense for medregning i tilleggskapitalen av overskytende regnskapsmessige nedskrivninger	0		62
Kapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser				
80	Grense for medregning av rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser	0	484 (3) og 486 (2) og (5)	
81	Overskytende ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser	0	484 (3) og 486 (2) og (5)	
82	Grense for medregning av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	0	484 (4) og 486 (3) og (5)	
83	Overskytende fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	0	484 (4) og 486 (3) og (5)	
84	Grense for medregning av ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser	0	484 (5) og 486 (4) og (5)	
85	Overskytende ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser	0	484 (5) og 486 (4) og (5)	

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter

1	Utsteder	SpareBank 1 BV
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombergs identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0006000207
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Forskrift om egenkapitalbevis fastsatt av Finansdepartementet 29.juni 2009 med hjemmel i Sparebankloven og Finansieringsvirksomhetsloven.
	<i>Behandling etter kapitalregelverket</i>	Forskrift om beregning av ansvarlig kapital, For-1990-06-01-435, §14 Egenkapital (ren kjernekapital)
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Ren kjernekapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Ren kjernekapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskapsnivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Ordinær egenkapitalbeviskapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	NOK 318,4 mill.
9	Instrumentets nominelle verdi	NOK 318,4 mill.
9a	Emisjonskurs	Sist emisjonskurs 22. desember 2015: kr 16,00 ved pålydende kr 15,00
9b	Innløsningskurs	N/A
10	Regnskapsmessig klassifisering	Egenkapital
11	Opprinnelig utstedelsesdato	27.mai.94
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende
13	Opprinnelig forfallsdato	Ingen forfallsdato
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	N/A
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	N/A
	Renter/utbytte	Utbytte
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Utbytte
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	N/A
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	Nei
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Delvis
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	N/A
21	Vilkår om rentepåskning eller annet incitament til innfrielse	N/A
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	N/A
	Konvertering/nedskrivning	
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	N/A
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Nei
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	N/A
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	N/A
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	N/A
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	N/A
		N/A
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Annen godkjent kjernekapital
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	

1	Utsteder	SpareBank 1 BV
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombergs identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010751381
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Forskrift om egenkapitalbevis fastsatt av Finansdepartementet 29.juni 2009 med hjemmel i Sparebankloven og Finansieringsvirksomhetsloven.
	<i>Behandling etter kapitalregelverket</i>	Forskrift om beregning av ansvarlig kapital, For-1990-06-01-435, §14 Egenkapital (ren kjernekapital)
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Ren kjernekapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Ren kjernekapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskapsnivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Ordinær egenkapitalbeviskapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	NOK 2,9 mill.
9	Instrumentets nominelle verdi	NOK 2,9 mill.
9a	Emisjonskurs	Sist emisjonskurs 22. desember 2015: kr 18,00 ved pålydende kr 15,00 (emisjon mot ansatte)
9b	Innløsningskurs	N/A
10	Regnskapsmessig klassifisering	Egenkapital
11	Opprinnelig utstedelsesdato	22.des.15
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende, men konverteres til ISIN NO 0016000207 22.des 2017.
13	Opprinnelig forfallsdato	Ingen forfallsdato
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	N/A
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	N/A
	Renter/utbytte	Utbytte
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Utbytte
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	N/A
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	Nei
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Delvis
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	N/A
21	Vilkår om rentepåskning eller annet incitament til innfrielse	N/A
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	N/A
	Konvertering/nedskrivning	
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	N/A
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Nei
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	N/A
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	N/A
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	N/A
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	N/A
		N/A
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Annen godkjent kjernekapital
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter

1	Utsteder	SpareBank Buskerud-Vestfold, nytt navn jan 2014 SpareBank 1 BV
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombers identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010671266
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Sparebankloven §2, 2. ledd
	<i>Behandling etter kapitalregelverket</i>	Forskrift om beregning av ansvarlig kapital, For-1990-06-01-435, §15 Annen godkjent kjernekapital
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Annen godkjent kjernekapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Annen godkjent kjernekapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskapsnivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Fondsobligasjonskapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	NOK 99,6 mill.
9	Instrumentets nominelle verdi	NOK 100 mill.
9a	Emisjonskurs	100
9b	Innløsningskurs	100 % av pålydende
10	Regnskapsmessig klassifisering	Gjeld-amortisert kost
11	Opprinnelig utstedelsesdato	15.feb.13
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende
13	Opprinnelig forfallsdato	Ingen forfallsdato
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	15.februar 2018 ,skatte og regulatorisk innløsningsrett, NOK 100 mill.
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	Deretter ved hver rentebetaldingsdato, 15 mai, 15.aug, 15.nov, 15 febr. hvert år
	Renter/utbytte	Renter
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd NIBOR + 4,40 prosentpoeng p.a.
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	Nei
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Delvis
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	Delvis
21	Vilkår om rentekning eller annet incitament til innfrielse	Nei
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	Ikke kumulativ
	Konvertering/nedskrivning	
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	Ikke konvertibel
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Ja
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	Hvis utsteders kapitaldekning faller under de til enhver tid gjeldende minstekrav (fastsatt i eller i henhold til Beregningsforskriften) eller under andre fastsatte minstekrav, skal obligasjonen med tillegg av påløpte renter kunne skrives ned i samsvar med de til enhver tid gjeldende regler. Obligasjonen kan nedskrives med endelig virkning eller konverteres til annen type gjeldende Kjernekapital dersom Finanstilsynet eller annen kompetent offentlig myndighet instruerer slik nedskrivning eller konvertering.
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	Hel eller delvis
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	Midlertidig
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	Etter nedskrivning av obligasjonene kan utsteder skrive opp obligasjonene og betale obligasjonsrente i henhold til de til enhver tid gjeldende regler for slik oppskrivning og rentebetaling
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Ansvarlig lånekapital
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	

1	Utsteder	SpareBank 1 BV
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombers identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010722077
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Sparebankloven §2, 2. ledd
	<i>Behandling etter kapitalregelverket</i>	Forskrift om beregning av ansvarlig kapital, For-1990-06-01-435, §15 Annen godkjent kjernekapital
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Annen godkjent kjernekapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Annen godkjent kjernekapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskapsnivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Fondsobligasjonskapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	NOK 100 mill.
9	Instrumentets nominelle verdi	NOK 100 mill.
9a	Emisjonskurs	100
9b	Innløsningskurs	100 % av pålydende
10	Regnskapsmessig klassifisering	Gjeld-amortisert kost
11	Opprinnelig utstedelsesdato	23.okt.14
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende
13	Opprinnelig forfallsdato	Ingen forfallsdato
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	23.oktober 2019 ,skatte og regulatorisk innløsningsrett, NOK 100 mill.
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	Deretter ved hver rentebetaldingsdato, 23 januar, 23 april, 23 juli, 23 oktober. hvert år
	Renter/utbytte	Renter
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd NIBOR + 4,40 prosentpoeng p.a.
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	Nei
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Delvis
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	Delvis
21	Vilkår om rentekning eller annet incitament til innfrielse	Nei
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	Ikke kumulativ
	Konvertering/nedskrivning	
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	Ikke konvertibel
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Ja
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	Hvis utsteders kapitaldekning faller under de til enhver tid gjeldende minstekrav (fastsatt i eller i henhold til Beregningsforskriften) eller under andre fastsatte minstekrav, skal obligasjonen med tillegg av påløpte renter kunne skrives ned i samsvar med de til enhver tid gjeldende regler. Obligasjonen kan nedskrives med endelig virkning eller konverteres til annen type gjeldende Kjernekapital dersom Finanstilsynet eller annen kompetent offentlig myndighet instruerer slik nedskrivning eller konvertering.
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	Hel eller delvis
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	Midlertidig
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	Etter nedskrivning av obligasjonene kan utsteder skrive opp obligasjonene og betale obligasjonsrente i henhold til de til enhver tid gjeldende regler for slik oppskrivning og rentebetaling
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Ansvarlig lånekapital
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter

1	Utsteder	SpareBank 1 BV
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombers identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010743313
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Sparebankloven §2, 2. ledd
	Behandling etter kapitalregelverket	Forskrift om beregning av ansvarlig kapital, For-1990-06-01-435, §15 Annen godkjent kjernekapital
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Annen godkjent kjernekapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Annen godkjent kjernekapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskapsnivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Fondsobligasjonskapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	NOK 100 mill.
9	Instrumentets nominelle verdi	NOK 100 mill.
9a	Emisjonskurs	100
9b	Innløsningskurs	100 % av pålydende
10	Regnskapsmessig klassifisering	Gjeld-amortisert kost
11	Opprinnelig utstedelsesdato	07.sep.15
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende
13	Opprinnelig forfallsdato	Ingen forfallsdato
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	7.sept.2020 ,skatte og regulatorisk innløsningsrett, NOK 100 mill.
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	Derefter ved hver rentebetalingsdato, 7.mars, 7.juni, 7.september, 7.desember. hvert år
	Renter/utbytte	Renter
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd NIBOR + 3,20 prosentpoeng p.a.
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stoppers»)	Nei
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Delvis
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	Delvis
21	Vilkår om rentetøkning eller annet incitament til innfrielse	Nei
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	Ikke kumulativ
	Konvertering/nedskrivning	
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	Ikke konvertibel
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Ja
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	Hvis utsteders kapitaldekning faller under de til enhver tid gjeldende minstekrav (fastsatt i eller i henhold til Beregningsforskriften) eller under andre fastsatte minstekrav, skal obligasjonen med tillegg av påløpte renter kunne skrives ned i samsvar med de til enhver tid gjeldende regler. Obligasjonen kan nedskrives med endelig virkning eller konverteres til annen type gjeldende kjernekapital dersom Finanstilsynet eller annen kompetent offentlig myndighet instruerer slik nedskrivning eller konvertering.
		Hel eller delvis
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	Midlertidig
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	Midlertidig
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	Etter nedskrivning av obligasjonene kan utsteder skrive opp obligasjonene og betale obligasjonsrente i henhold til de til enhver tid gjeldende regler for slik oppskrivning og rentebetaling
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Ansvarlig lånekapital
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter

1	Utsteder	SpareBank 1 BV
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombers identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010657851
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Sparebankloven §2, 2. ledd
	<i>Behandling etter kapitalregelverket</i>	Forskrift om beregning av ansvarlig kapital, For-1990-06-01-435, §16 Tilleggs kapital
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Tilleggs kapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Tilleggs kapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskapsnivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Ansvarlig lånekapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	NOK 149,9 mill.
9	Instrumentets nominelle verdi	NOK 150 mill.
9a	Emisjonskurs	100
9b	Innløsningskurs	100 % av pålydende
10	Regnskapsmessig klassifisering	Gjeld-amortisert kost
11	Opprinnelig utstedelsesdato	14.sep.12
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Tidsbegrenset
13	Opprinnelig forfallsdato	14.sep.22
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	14.september 2017, skatte og regulatorisk innløsningsrett, NOK 150 mill.
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	Deretter ved hver rentebetaldingsdato, 14.des, 14. mars, 14. juni, 14.sept. hvert år
	<i>Renter/utbytte</i>	Renter
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd NIBOR + 3,10 prosentpoeng p.a.
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	Nei
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Pliktig
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	Pliktig
21	Vilkår om rentøkning eller annet incitament til innfrielse	Nei
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	Ikke kumulativ
	<i>Konvertering/nedskrivning</i>	
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	Ikke konvertibel
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Nei
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	All annen gjeld
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	

1	Utsteder	SpareBank 1 BV
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombers identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010671282
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet	Sparebankloven §2, 2. ledd
	<i>Behandling etter kapitalregelverket</i>	Forskrift om beregning av ansvarlig kapital, For-1990-06-01-435, §16 Tilleggs kapital
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Tilleggs kapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Tilleggs kapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskapsnivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Ansvarlig lånekapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	NOK 99,8 mill.
9	Instrumentets nominelle verdi	NOK 100 mill.
9a	Emisjonskurs	100
9b	Innløsningskurs	100 % av pålydende
10	Regnskapsmessig klassifisering	Gjeld-amortisert kost
11	Opprinnelig utstedelsesdato	15.feb.13
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Tidsbegrenset
13	Opprinnelig forfallsdato	15.feb.23
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	14.februar 2018, skatte og regulatorisk innløsningsrett, NOK 100 mill.
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	Deretter ved hver rentebetaldingsdato, 15 mai, 15.aug, 15.nov, 15 febr. hvert år
	<i>Renter/utbytte</i>	Renter
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd NIBOR + 2,45 prosentpoeng p.a.
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	Nei
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Pliktig
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	Pliktig
21	Vilkår om rentøkning eller annet incitament til innfrielse	Nei
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	Ikke kumulativ
	<i>Konvertering/nedskrivning</i>	
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	Ikke konvertibel
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Nei
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	All annen gjeld
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	